Sermo de erroribꝰ circa

sed nūc ꝯuersi estis ad pastorē ⁊ ep̄m aiarū vestraꝝ. Ad hoc quippe tendit oro, ꝓposita vice thematis, deus iudiciū tuū regi da et iusticiā tuā filio regis. Termiabimus ī hoc primā p̄sentis actus ꝓtem, reliqua per lecturā lr̄aꝝ quarūdam ⁊ scedulaꝝ quātuꝫ audire placuerit finietur. Finit ꝓpositio facta a dño cancellario parisiensi coram concilio generali constañ. ex ꝓte regis francie.

¶ Et tunc postmodū dictus cancellariꝰ parisien. Ac magistri Jordanis morini D. puch. nepotis/ ⁊ p. de versailles ambasiatores prefati xp̄ianissimi francoꝝ regis/ et eius noīe pduxerunt coram toto concilio generali. ⁊ in maniby ꝓthonotarij Janueñ. sub custodia concilij tradiderūt lr̄as. ⁊ alia munimēta subsequētiū ꝯprebēsiua instrumentoꝝ ab omnibꝫ ꝓthonotarijs ⁊ notarijs. de⁊ sup dictis datis ⁊ protestatis. Primo quēdam paruū sexternū papireū continen tres ꝓtes principales. In prima ponebanť sex ꝯclusiones theologice contra ꝓpositionē cuiusdam Jobis parui ⁊ doctrinam in eadem ꝯtentaꝫ/ ⁊ incipit Quia ex patentibꝫ ⁊c. In scōa erant octo regule super stilo theologico tenēdo in ꝯdemnatione erroꝝ cum ꝓcertis requisitis. Et incipit super omnia vincit veritas. In tertia erat breuis scedula petitiua exaiationis facien de⁊ de deliberatione quatuor ordinū mēdicantium sup. ix. assertionibꝫ ⁊c. Et incipit attendens xp̄ianissimus. Cuius quaterni magna pars fuit tunc lecta ⁊ specialiter requeste. Item magnā lr̄am regis patentem sup ꝯdēnatione dicte ꝓpositionis D. Jo. parui/ ⁊ incipit Regia maiestas nostra.

Item quendā magnū quaternū papireuꝫ signatū signis duoꝝ notarioꝝ ꝯtinentē ꝓpositionē magistri Jobis parui. Item instrumentum aduocationis dñi cancellarij parisiensis sup ꝓpositione ꝓ eum ex parte vniuersitatis parisien. al's facta coram rege francoꝝ. Item scedulā papireā ꝯtinentem appellationē a iudicibꝫ fidei sup publicatione votoꝝ ⁊c. Item lr̄am patentem vniuersitatis parisien. sup approbatione sententiaꝝ dñi ep̄i parisien. Item quēdam quaternū papireū in quo ꝯtinebať deliberatio fratrū de quatuor ordinibꝫ mēdicantiū sup nouē assertionibꝫ. ¶ Finis.

Sermo eiusdē coram ꝯmissarijs fidei, de erroribus contra fidem ⁊ mores circa preceptum/ nō occides

Estimo me beatū apud te D sacrosanctū Constañ. concilium D cetus celebris reuerendoruꝫ patrū ac ceteroꝝ dñoꝝ/ in omni sapientia ⁊ doctrina ac moꝝ honestate fulgentiū. Estimo inq̄ꝫ me beatū apud te/ cuꝫ sim me defensurus hodie/ maxime te sciente oia/ nedū que apud iudeos sed xp̄ianos sunt ꝯsuetudies ⁊ questiones ꝓter qd obsecro vt patienter me audias. Utiť verbis illis beatissimꝰ lucas cuiꝰ hodie natalis instat celebritas/ qui comes indiuiduus fuit egregij doctoris pauli/ lucas inq̄t est mecū solus ⁊ alibi. Salutat vos lucas medicꝰ carissimus. Cuiꝰ verba oia fm̄ hiero. languētis aīe sunt medicina. Unde cū paulꝰ fuisset a festo traditus in vinculis agrippe regi. Dixit idē rex ei/ pmittiť tibi ratōꝫ reddere ꝓ temetipo. Tūc paulꝰ extenta manu. Estimo me beatū/ inq̄t/ apud te rex agrippa cū sim me defensurus hodie/ maxime te sciente oia q̄ apud iudeos sunt cōsuetudines ⁊ questiones/ ꝓť qd obsecro vt patiēť me audias. ¶ Sic ego de materia. ix. assertionū reuerētissimis p̄ribꝫ ac ceteris dñis ꝯmissarijs in causis fidei ꝓ me nūciaturū/ exīpoꝝ nūc ordinatōe rōem reddditurus. Estimo me beatū/ ꝓť qd obsecro vnūquēq̄ꝫ vt patienť me audiat. ¶ Et in p̄mis q̄dē donādꝰ est ordo dicēdis/ ⁊ euitāda ꝯfusio. hūdꝰ ē insup fmo doctrinal' absq̄ꝫ vlla circuitōe vl' apparatu v̄boꝝ/ q̄lis ē materie q̄ tractať accōmodꝰ. Deniq̄ꝫ remēorāda ē nē distictō. ne fallat nos eq̄uocatō q̄ꝫ distictoꝫ memī me notasse dū p̄dictas. ix. assertōnes cū suis reprobatōibꝫ nūciaui. ¶ Possumꝰ itaq̄ꝫ matiaꝫ hāc duplr̄ ꝯsiderare. vno mō pure theologice ⁊ absolute ꝓ ꝯsideratōꝫ ad ꝯformitatē vl' deformitatē scōm leges diuinas traditas ī scripťa sacra. Alio mō magꝭ respectiue ⁊ scōm t̄mios iurꝭ positiui. in p̄mo tractať ō interesse ip̄iꝰ fidei. in scōo ō intēē p̄sonali. vel ita dicam ꝰ posse nos vno mō ꝯsiderare assertōes. vel alio mō ip̄os assertores aut reprobatores. Primū hactenꝰ obseruaui in omni iudicio taꝫ p̄isiꝰ quā in hoc sacro ꝯcilio. ¶ Recogitās primo ꝓfessiōēꝫ meā ⁊ officiū cācellariatꝰ p̄isiꝰ cui indignꝰ deseruio/ q̄m p̄isiꝰ sic tractanť vie fidei/ ꝓ sacrā theologie facultatē dū deferūť frequēť a diuerť mōi ꝓtibꝫ imo ⁊ a romana curia ñ nūq̄ꝫ q̄tē hēať eē dē facultatꝭ doctriale iudiciū vbi nihil vnq̄ꝫ agiť ō p̄sōis nisi ꝓ ꝯsultē

discussuz fuerit de doctrinis. ¶ Conscius sum p̄terea mihi ip̄i/ q̄ finalis intētio mea est ad extirpationē erroꝝ que fieri pri⁹ potest ⁊ debet/ p̄ eoꝝ reprobationē doctrinalem seu iudicialem q̄ damnētur errantes. ¶ Rursus tertio constat qd̄ liberius/ purius/ verius ⁊ citius exquirit̄ veritas ⁊ falsitas reprobat̄/ dum constituit̄ sola lex diuina iudex/ iuxta cōsiderationē aristo. in poli. qui ponit inq̄ legem iudicem ponit deum/ qui autē addit hominē/ addit ⁊ bestiā et hoc dicit propter sensualitatem bestialē De quo virgilius in. vi. Hinc metuūt cupiunt/ gaudentq̄ timentq̄ conformiter ad illud prosaycum. Confusa sunt hic omnia spes metus meror gaudium. Quo circa cōsulit apud boetium ph̄ia. Tu quoq̄ si vis lumine claro cernere verum/ tramite recto carpere callem/ gaudia pelle/ pelle timorez Spemq̄ fugato/ nec dolor assit/ nubila mens est/ vinctaq̄ frenis Hec vbi regnāt. ¶ Deniq̄ per hunc modum salubrius obseruatur illud Augu. in regula q̄ fiat correctio cum dilectione p̄sonaꝝ ⁊ odio viciorum. Nec inde videtur queri qualiscunq̄ turbatio pacis dñi q̄z iudices facilius se expediunt si prius instituti erunt circa interesse fidei/ quā qui scd̄m terminos iuris positiui/ prius discutiant materiā tanq̄ prophanam/ sup̄ interesse p̄sonali. Quod mōstrant ap̄te quinq̄ menses in tali discussione sola fere iam occupati. Unde ⁊ nōnulli ex dominis cōmissarijs/ sicut reuerentissimus pater domin⁹ cardinalis Cameracē. et ip̄e promotor concilij/ et hoc intendere quālibet voluerunt. ¶ Hanc ego modestiam conabor in actu presenti possetenus obseruare qd̄ obsecro neq̄ mihi neq̄ cause fidei/ sed fame que discutit̄ afficiat vl' obsit. Sciunt enī plurimi quēadmodū conati sunt aliqui iugiter hanc materiā trahere ad p̄sonalia in p̄iudiciū ne dū cause fidei/ sed fame p̄ lr̄as ⁊ aliter false lese/ in quibus diluendis si sermo flecteret̄ cognosceret̄ ap̄ta veritas in elucidationē clariorem cause fidei/ ⁊ in laudem nō mediocrem ip̄am tractantium/ aduersus obtrectantes. ¶ Quāuis preterea nō sufficienter extirpantur errores vbi notorie p̄seuerant errantes. Nihilominus sperandū est qd̄ corrigētur omnes ad sententiā concilij. Quid igit̄ necesse p̄uocare vel accusare p̄sonam errantis si damnare satis est errores. ¶ His itaq̄ p̄locutis veniamus ad materiā que nouem assertiones cū suis approbationib⁹ habet Pro cui⁹ intellectu faciliori ponat̄ velut in vna decretali casus longus. Dehinc breuis sub his lr̄is A. b. c. ¶ Casus est ¶ C rex sup̄mus habet a et b vasallos suos/ q̄ꝝ vnus nō erat subiectus alterius/ qui faciūt cōsiderationes ad inuicē iuramentis terribilib⁹ firmitas B ꝯducit hoīes p̄ce ⁊ p̄cio qui p̄ insidias p̄meditatas interficiūt subito A non diffidatū nec de hoc p̄monitum neq̄ tale aliquid timentez/ ⁊ hoc inscio C rege/ tandem B factum auoat/ ⁊ proponit se laudabiliter egisse/ imo fecisse debitū suum erga deum ⁊ regem. Pro cui⁹ iustificatione ponit vel poni facit tanq̄ p̄ quibusdam regulis seu maximis nouem has assertiones. Itaq̄ p̄ primā iustificat mortez ipsius A/ quia erat tyrannus vt dicit machinans p̄ fraudes ⁊ sortilegia ac malū ingeniū in mortem sui regis C ⁊ maxime qꝛ per ipsum regem non poterat bono modo de ipso fieri iusticia. Per scd̄am assertionē dicit se auctorisatū fuisse vt sic ageret p̄ leges diuinā naturalē ⁊ humanā. Deinde p̄ tertiam ⁊ quartā iustificat sub regula generali tyrannoꝝ q̄ A debebat viliter ⁊ p̄ insidias mori. Rursus per quintam sextam et septimam iustificat q̄ rex debet eū auorare remunerare ⁊ benefamare per epistolas et aliter vbicunq̄. Perinde iustificat se nihil egisse contra precepta dei bene intellecta/ non scd̄m literam sed ad sensuz suum/ et hoc in octaua. Postremo iustificat q̄ in nullo periurus fuit confederationib⁹ non obstantibus et hoc per regulam generalem in assertione nona datam ¶ Casus breuis ¶ Quilibet tyrannus potest ⁊ debet licite et meritorie occidi/ per quēcunq̄ vasallum suum vel subditum. Etiam per insidias et blandicias vel adulationes. Non obstante quocunq̄ iuramento seu confederatione factis cum eo/ non expectata sententia vel mandato iudicis cuiuscunq̄ ¶ Hic casus q̄uis sit decisus p̄ hoc sacrum concilium quod est hereticus/ ⁊ sequatur ex tertia et quarta iunctis prima et vltima. Nihilominus videtur aliquibus diminute poni. ¶ Primo quia non loquitur de auctorisatione per leges diuinam naturalem et humanam vt in secunda. ¶ Secundo non ponit p̄dictos casus quod viriliter vl' ignomīose ⁊ subito. i. sine

diffidatione debeat occidi/ vt in tertia ⁊ q̄r
ta. Deinde nō ponit qd̄ rex debeat auora/
re remunerare ⁊ honorare vt in quinta se/
xta ⁊ septima. Quarto dimittit assertionez
octauaz de falsitate sensus lr̄alis scripture
sacre/ ⁊ q̄ quilibet sit interpres vel epyekes
ei⁹. Deniq̄z silet q̄ Crex sup̄mus nō habet
talem potentiā in suo regno/ q̄ de avasallo
D suo nō possit facere iusticiā. ¶ Querit̄ nūc
si he nouē assertiones in forma sicut sunt/
veniūt iudicio fidei reprobande? Et q̄uis
questio hec materia determinata sic p̄ iudi
ces fidei inferiores de consensu ⁊ approba
tione ipsius Cregis et fere totius cleri ex
his nouem assertionib⁹ tanq̄z cōtentus in
eis sufficient̄ licet diminute sicut patere vi
detur intuentib⁹ diligenter primā tertiam
quartam ⁊ vltimā assertiones/ nostra que/
stio decisa est p̄ hoc sacrum conciliū/ dum
dānauit istam quilibet tyrannus ⁊c̄. velut
hereticam. Nihilomin⁹ ponetur hec qua/
drimembris conclusio. ¶ Nouem assertio
nes cum suis reprobationib⁹ iudicialit̄ iu/
dicate spectant ad fidem etiā explicite. Et
sunt due prout in scedula continetur/ ratio
nabiliter qualificate. Potuerunt insup̄ p̄
doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinali
ter ⁊ iudicialiter condēnari. Sunt deniq̄z
per hoc sacrū conciliū vel p̄ sedem aposto/
licam/ de necessitate salutis reprobande/ et
hoc vere vel interp̄tatiue. ¶ Ex cuius con
clusionis probatione que spectat ad theo/
logiam maxime ⁊ interesse fidei/ poterit fa/
ciliter apparere/ quid de interesse persona/
li sentiendū vel agendū erit per scientiā ca/
nonicam. ¶ Sed prius q̄z sermo progre/
diatur vlterius tollendum est quadrupli
citer scandalum/ quod nobis rationationis
iter agentibus posset obsistere. ⁊ aures ali
quorum querelis oppilare vt obsurdesce/
rent veritati. ¶ Ecce inquit querela vna/
quanta vilificatio fidei? quanta depressio
catholice doctrine? vt in quolibet verbo vl̄
actu dicatur hic est error in fide/ hic est he/
resis. Responsio breuis/ deputetur hoc er/
rantib⁹ qui prius ad ea que falsa erant scri
pturam sacram ⁊ fidem protrahere conati
sunt repugnantez. Hinc ista fidei vilifica/
tio/ hinc conculcatio veritatis catholice/
non a defendentib⁹ eam ne taliter concul/
cetur. ¶ Ecce inquit aliorū querela q̄ ni
hil hic fit amore fidei sed odio personali vl̄
rancore/ sed fauore inordinato/ sed p̄ciali/
tate. Sed profecto omnium ille infelicissi/
mus iudicandus esset/ ⁊ miserabilior om/
nibus hominib⁹/ qui cum certissimis in/
cōmodis ne dum bonorum temporalium
sed proprie vite periculo tenderet in infer
num/ ⁊ quomodo tenderet vtiq̄z per pecca
tum odij vel fauoris inordinati quia stipē
dia peccati mors/ non quecūq̄z sed eterna.
Ceterum non quis in hac re loquitur vel
quo animo loquitur/ sed quā verum sit qd̄
loquitur attēdere vos ꝯcernit. ¶ Ecce rur E
sus querulant̄ alij/ videte quia nihil h̄ cuz
modestia vel prudentia talis aut talis agit
sed innititur fantasie proprie ⁊ famositati
Maledictus furor eius quia pertinax/ et
emulatio quia dura/ cui tales ⁊ tales de il/
la natione vel facultate/ per literas ⁊ aliter
contradicunt. At vero consolatur exemplū
christi/ quē ob predicationis feruorem sui
etiam parentes dixerunt in furorem versū
esse. Et de propheticis prioribus viris in/
uenimus dictū vni/ quid querit insan⁹ iste
Deniq̄z profecto/ qui dicere potest cū pro/
pheta domino Consiliū meum iustifica/
tiones tue. Ille iam non proprio capiti fa
mositati vel imprudentie initi dicend⁹ est/
sed solidissime veritatis auctoritati/ q̄uis
in hac parte si testimoniū hominum reci/
pimus. Illud abundantius longe est pro
nobis tam numero q̄z merito. ¶ Cōque/
runtur ad extremū quidam. Ecce inquiūt
quanta regni xp̄ianissimi diffamatio in q̄
tot errores exorti dicunt̄ ⁊ famantur. Im/
mo vero responsum habeat quisquis hoc
obicit ad obprobriū quod ad singularem
⁊ incomp̄abilem laudem eiusdem regni et
incolarum cedit ista erroruz non quidem
publicatio sed virtuosissima debellatio/ q̄
neq̄z proprio sanguini/ neq̄z discriminib⁹
innumeris/ neq̄z proprie parcit vite quan
do protinus vt errores in eodem regno ca
put vt ita dicamus exerere vel in noxium
germen erūpere ceperint. Obseruetur illd̄
de psalmo/ filia babylonis misera beatus
qui tenebit ⁊ allidet paruulos suos ad pe/
tram/ ⁊ illud de nasone/ apprime dum no/
ua sunt praui mala semina morbi. Est enī
humanū peccare sed vere diuinum confe/
stim a peccatis resurgere/ eaq̄z p̄terere vir/
tutis forte pede. ¶ His itaq̄z scandalis ne
pergentib⁹ nobis ad veritatis inquisitōez
noceant eiectis. Deducemus primā partē
ꝯclusionis ex multiplici radice ⁊ p̄ricipal̄r

inuestigando principaliter doctrinaliter ⁊ radicaliter quid proprie sit fides / et vnde quis denominatur fidelis catholicus? Et ex opposito quid sit error in fide vel heresis. Et quis denominatur errans in fide vl' hereticus. ¶ Et primo reiectis pro nūc acceptionib⁹ alijs de fide/quia fides aliquādo dicitur sponsio.i. Thim̄.v. quia p̄maz fidem irritam fecerunt. Et quandoq; fidelitas.puer. Et virū fidelem quis inuenit. Quandoq; cōscientia Ro.ix.omne quod non est ex fide est peccatum. Quandoq; sacramentū fidei augus. ad bonifaciū. Quid est paruulos habere fidem nisi fidei sacramentum. Accipiamus descriptionez fidei de qua locuturi sumus ex verbis apostoli ad Ro.i.vbi dicit/q̄ fides est ex auditu/auditus autem per verbum dei. Unde sicut Aristo. describit scientiam q̄ est habitus firmus per demonstrationem acquisitus/ sic potest describi quid sit fides/q̄ est habitus firmus ⁊ verus per auditum verbi dei acquisitus. Et vocatur hic verbuz dei scriptura sacra/vel inspirata/vel predicata vel scripta seu lecta. ¶ Pro cuius descriptionis declaratione sciendum q̄ sicut scientia multipliciter accipitur sic ⁊ fides/quantuz spectat ad propositum ¶ Accipitur quādoq; enim scientia pro habitu vt descriptum est/quandoq; pro assensu ex tali habitu procedente/ quandoq; pro obiecto illius habitus vel actus/⁊ hoc dupliciter sicut est duplex obiectum qd̄ scimus. Unuz est cōclusio demonstrata mentalis vocalis vel scripta. Aliud est res significata per cōclusionem. Unum vocatur obiectum materiale.aliud formale s̄m thomam. ¶ Amplius scientia quocūq; predictoruz modorum accipiatur solet sumi duplicit'. Uno modo pro vnico vel simplici tali habitu vl' actu vel obiecto. Alio modo pro collectione multorum huiusmodi habituū vel actuum vel obiectorum. Quēadmodum dicimus ph̄icam esse vnam scientiam/ sic methaphisicam/sic medicinam/⁊ sic de alijs. ¶ Conformiter ad predictas distinctiones dicimus/q̄ accipitur fides quandoq; pro habitu/⁊ sic data est descriptio. Quandoq; pro actu ex tali habitu procedente/et proprie pro interiori assensu fidei/improprie pro actu exteriori qui ex hoc interiori procedit. Quēadmodum dicimus iste fideliter agit. Rursus accipitur fides pro obiecto fidei scilicet ꝓpositione credita sicut ē iste articulus Deus est trinus ⁊ vnus/aut etiam res per hanc ꝓpositionem significata sicut dicitur deus est fides mea. Et hic d̄ complexe significabilib⁹ haberi sermo possit quem obmittimus. ¶ Postremo fides accipitur quolibet modorum predictoruz quādoq; pro vnico habitu vel actu vel obiecto.quandoq; pro collectione plurimorum vel omniū. quēadmoduz in symbolo apostolorum/vel athanasij/vel concilij niceni/vel sacre scripture/dicimus fidem catholicaz contineri. Unde ⁊ sic loquit' athanasius dicens. Quicunq; vult saluus esse ante omnia opus est vt teneat catholicam fidem. Et de particulari fide subiungit/fides autem catholica hec est vt vnum deuz in trinitate ⁊c̄. ¶ Consequenter notanduz est q̄ fides pro habitu dupliciter accipitur pro infuso scz ⁊ pro acquisito/sicut est etiā vna scientia habitualis infusa/patet hoc ī xp̄o ⁊ salomone/alia acquisita qualiter descripta est qd̄ est habitus firmus per demōstrationem acquisitus. ¶ Dicamus consequenter pro declaratione descriptionis p̄misse de fide habituali acquisita que infusam p̄supponit/vel eidez innititur ⁊ ab ea formatur si perfecta est/q̄ fides dicitur habitus firmus/ad differentiā opinionis vel suspitionis incerte/sicut ponebat Petrus abelardi p̄ beatuz Bernardū in hoc redargutus. Hec aūt firmitas vel certitudo alia est a certitudine spei/qm̄ vna respicit intellectuz/affectū altera. Thomas dicit q̄ certitudo est ex voluntate figente intellectum. ¶ Addit' in descriptione/verus/ad dr̄am habitus hereticalis fixi/qualē habent heretici. ¶ Subiūgitur tāq̄ ꝓ dr̄a specifica ad alios omnes habitus intellectuales per auditū verbi dei acquisitus. Pro quo notandū est qd̄ ratio specifica fidei est q̄ accipiat certitudinē suam/⁊ veritatē illustratiuam intellectus humani ab auctoritate diuina/ quia scz deus ita iussit vel reuelauit mediate vel imediate p̄ verbū suū inspiratum interius vel exterius p̄dicatū/auditū/ vel lectū. Et sic loquit' Thomas ⁊ antiqui q̄ formalis ratio oīm credibiliū vna est scz veritas prima/ita q̄ assentire aliter non est p̄tinens ad fidem. Et hic requirit' fides infusa ad assentiendū catholice ⁊ hoc fieri nō potest siquis errat in vna tali veritate pertinaciter/ quia iaz deest sibi ratio formalis

credendi alioq̄n non esset ꝑtinax. ¶ Dinc
orit̄ dr̄a certitudinis fidei ad certitudinez
scie/quoniam illa sumit̄ ab extrinsecis tm̄
modo ꝑ locū ab auctoritate/altera deducit̄
ab intrinsecis/sicut ꝑ locū a diffinitione et
similib⁹/ꝛ ita habemus certitudinē vnam
ab extrinsecis qualē habet fides/ alterā ab
intrinsecis qualē habet scientia. Et h̄ suf/
ficit ad ꝓpositum de certitudine/nō intran
do sermonē de alijs habitib⁹ certoꝝ princi
piorum tam intellectualiū quā moralium
in quib⁹ est certitudo euidētie ex terminis
In alijs per exꝑientiā. in alijs per quādaz
adherentiā voluntatis stabilientis se ac fi/
gentis in aliquo a quo non vult dirimi si/
cut diceremus hominē innitentē muro so/
lido certū esse/qualiter etiā dicimus ꝙ cer/
ta est in deo spes nostra/ caritas nostra/ ti/
mor noster/ ꝛ ita de reliquis ad affectū spe
ctantib⁹. Fortassis aūt ꝙ ipa fides certitu/
dinem suā sic accipit ex voluntate/que deo
iubente seu reuelante credere vult imobili
ter/ credere autem non potest nisi volens.
D ¶ Ex quo fit vt fides ꝛ habeat meritum. ꝛ
captiuet omnē intellectū in eius obsequiū
quātūcunq̄ videant̄ rationes ph̄ice/vel hi
storice seu grāmatice seu fantastice/fidei re
pugnantes/ꝛ ꝙ ipe sint nulle saltem ab in/
trinsecis sumpte. Exquo fit p̄terea qd̄ mo/
do viceuersa vt ipam fidem neq̄ exꝑientia
neq̄ intelligentia necessario tollat vel eua/
cuet/quoniā sic innitit̄ auctoritati prime/
siue habeat euidentiā rationis/siue nō ha/
beat euidentiam/ credens in autoritatiua
ꝛ non altera ꝑmanet firmitate. vnde Tho
mas exp̄sse scd̄a scd̄e. q. ij. arti. x. in respon/
sione ad primū argumentū/sic ait. Quan/
do homo habet voluntatē credendi ea que
sunt fidei ex sola autoritate diuina/ etiaz si
habeat rationē demonstratiuā ad aliquid
horum/puta ad hoc qd̄ est deū esse/non ꝓ/
pter hoc tollit̄ vel minuit̄ meritū fidei/hec
ibi. Exquo fit insuꝑ qd̄ fides potest in pa/
tria manere cū visione beata/vel hic in via
pro raptu qualis fuit in paulo/cum intelli
gentia clariori fide/ qualis fuit ꝛ est in do/
ctorib⁹ ꝯtēplatiuis/ ꝛ per anagogicos ex/
cessus illustratis mirabiliter a montib⁹ et/
nis. Nec obuiat illud apl'i/fides est substā
tia rerū sperandarū/argumentū nō appen/
tium. Nec illud Gregorij fides non habet
meritū vbi humana ratio p̄bet exꝑimentū
Quoniā responsio patet ex p̄missis acute
pensatis. Pro quib⁹ facit exemplū illud ꝙ
de ista triangul⁹ habet tres angulos equa/
les duob⁹ rectis/ potest idem homo prius
habere certitudinē ex autoritate dicentis/
qualē nō oportet eū dimittere habita post
modum certitudine alterius generis ex de
monstratione vel exꝑientia fundata. // De
niq̄ deducit̄ ex p̄missis pro re quā intendi
mus ꝙ principia tam intellectualia quam
moralia/similiter ꝯclusiones ex eis demō/
strate. Sil'r ꝓpositiones ph̄ice ꝑ exꝑientiā
habite/ possunt cadere sub fide/ qm̄ tradi
p̄nt a deo iubente ꝛ auctorisante/ sic qd̄ de
tur assensus eis nō quia sint euidentes sed
quia sic deus iubet reuelat aut dicit prout
ecclesia catholica vel scriptura sacra nobis
tradit. Unde ꝯn̄ter ad hoc dicit potest nō
irratōnabiliter/ꝙ fides hic in via semꝑ est
quodāmodo nō appentiū sub ratione for/
mali vel obedientiali ipius fidei/ qm̄ licet
veritas prima sit dese euidētissima ꝛ certis/
sima cui innit̄/nihilomin⁹ ꝙ veritas h̄ pri
ma/ tradiderit credibilia ineuidentia/ vel
alia quelibet ad credendū/ scitur ex sola fi/
de ecclesie vel scripture sacre/ qꝛ scz ecclesia
ꝛ scriptura sacra nobis ita tradunt. Unde
ꝙ tobias habuit canē/ꝛ abrahā filium/po
tuit esse notū ꝑ exꝑientiā/ꝛ ita de innume/
ris/sed ꝙ iste veritates sunt nobis a deo tra
dite ꝑ scriptores libroꝝ ꝯtinentiū talia/ et
creditū est/nō scitū nec euidens. ¶ Altera I
distinctio/quedā sunt pure de fide ꝛc. ꝛ cō/
tinet quatuor gradus. Quedā ꝑtinentia q̄
rum opposita sapiunt heresim Quedā im
ꝑtinentia tractatu de fide. c. ij. ¶ Cōsonāt
nostre descriptioni descriptōes alie vna est
apl'i ad Hebreos. xi. fides ē substātia. i. fū/
damētū reꝝ quas sꝑam⁹ q̄ sunt de⁹ ꝛ xp̄s/ꝛ
in q̄s tendim⁹ ꝑ amorē/argumētū. i. certi/
tudo nō appentiū vel in se vel in rōne obie
ctali scz materialit̄ aut formalit̄ vt dictū est
Item aug. in li. de p̄destinatōe/fides est co
gitare cū assensione ea que ad xp̄ianam ꝑti
nent religionē. Item ysidor⁹. fides est qua
veraciter cedim⁹ id qd̄ nequaq̄ videre va/
lemus. Item crisostom⁹. fides est sanctissi/
me religionis fundamētū. Item magistra
liter. fides est virtus qua ea que ad funda/
mentuz religionis ꝑtinent recte firmiterq̄
credunt̄. ¶ His itaq̄ p̄suppositis ac decla
ratis que in longius trahi p̄nt/dicam⁹ ꝯse
quēter ꝙ in ꝓposito nostro fidē accipimus
obiectiue ꝓ collectione oīm credendorum

propositōnū ex habitu fidei/ prout descri/
psimus. ¶ Unde statim concluditur veri
tas prime ptis nostre ꝛclusionis principa
lis/qō he nouē assertiones que spectāt ad
diuina pcepta/sunt de fide. notando tñ il/
lud aristo. q̃ oppositoꝝ eadem est discipli
na ¶ Deniq̃ p declaratione maiori pla/
cet annotare ad quos moralia precepta in
forma morali pcepta in forma vel affectu
articulos symboli speculatōis reducant q̃ ꝯ
nis ita sit q̃ cuilibet pcepto correspondet
dictamen practicum verum/qō ita creden
dum est sicut articulus fidei in speculati/
uis. Huic pcepto diliges deū correspōdet
istud dictamen. deus est diligendus/ ⁊ isti
non occides/proximus nō est occidendus
glosa ꝓpria voluntate/⁊ ita de reliquis. Di
camus ergo q̃ iste articulus/ est de articul'
q̃ xp̄s est deus verus de deo vero q̄cq̄d igi
tur iubet faciendū est Jubet aūt pcepta le
gis Non occides ⁊c. Et Math. ij. ⁊. xxvi.
⁊ alibi multis locis ergo. Item articul⁹ est
q̃ sacre scripture sunt vere/ qz pducunt in
testimoniū resurrectōnis ibi scōm scriptu/
ras/tradūt aūt scripture decem pcepta igit
⁊c. Item articul⁹ est q̃ spūsanct⁹ locut⁹ est
per ꝓphetas q̄cq̄d igit ꝓphe dicunt p ipsuz
verum est. Fuit aūt moyses ꝓpha qui tradi
dit decem pcepta legis/ imo ⁊ xp̄s fuit ille
ꝓpheta magnus de quo Deut. xviij. q̄ fuit
plenus grē ⁊ veritatis ⁊ p quem veritas fa
cta est. Item in duob⁹ pceptis de dilectōe
dei ⁊ proximi que tradidit xp̄s multis locꝭ
tota lex pendet ⁊ ꝓphe. Sunt igit de lege
⁊ ꝓphetis ⁊ ꝯsequēter omnia moralia pre/
cepta que deducunt ex ipis. Item finis le/
gis scōm apostolū est dilectio/⁊ vtvnaz vi
tam eternā ꝯsequamur. Hoc aūt facere nō
possumus nisi seruando precepta. Si vis
ad vitā ingredi serua mandata. Et iterum
hoc fac ⁊ viues. Item ad aliam ptem arti/
culi qui dicit ⁊ ꝓter nostrā salutem/ que sa
lus nō habet sine pceptoꝝ obseruantia/ p/
tinent igit ad hunc articulū vitam eternaz
salutem reductiue. Item quodlibet prece/
ptum includit in se dictamen rectuz scōm
quod fit bonus actus pcepti/sicut hoc pre
ceptuz Non occides habet istud dictamē.
non licet occidere/ fundatū in hoc vniuer/
sali pcepto Non facias alijs quod tibi fie/
ri non vis/quod principium est de scriptu
ra sacra Math. ij. ⁊c. Item articulus est q̃
est vna ecclesia catholica ⁊ apostolica id ē
fundata in doctrina apostoloꝝ quos spūs
sanctus docuit omnez veritatem/ ⁊ docere
non cessat successores/ et ideo ecclesia non
potest errare/ ⁊ ita quicq̄d iubet est verum.
Jubet aūt decem pcepta ⁊ conclusiones ex
eis ergo ptinent ad hunc articulum vnam
sanctam ecclesiam. ¶ Amplius tertio de/ ⁊
ducamus p exempla ⁊ heresis descriptio/
nem/omnis heresis ptinet ad fidem/ quia
scōm hieronimū heresis est dogma falsum
fidei orthodoxe contrariū. Constat aūt ex
determinatione ecclesie q̃ multe assertio/
nes iudicantur heretice que sunt circa pre
cepta moralia tm̄modo. Exemplū de ista
vsura non est peccatum mortale. Item de
ista/ fornicatio simplex non est peccatum
mortale. Item de ista/non est licitum tene
re vxorē fratris sui/pro qua Johānes mar
tyr fuit. Item de ista licitum est vnicuiq̃
non misso imo prohibito predicare. Item
de ista populares possunt dños suos ad li
bitum corrigere. Item quilibet tyrannus
⁊c. que nup damnata est vt hereticata. Itē
generaliter/nulla ꝓpositio est vera/ que nō
possit fieri catholica/dum scz tradit creden
da in sacra scriptura/ sicut ad ꝓpositum di/
cit hieronim⁹ q̃ aplus de versu ethnico vt
poetico fecit catholicū dum ait. Corrum/
punt bonos mores confabulationes pessi
me. Unde quid minus de fide videtur q̃ꝯ
q̃ thobias habuit canem/ ⁊ aaron barbaz
⁊ tamen qui nunc negaret ptinaciter/ esset
hereticus/ quia repugnaret isti articulo.
Scriptura sacra est vera in se ⁊ in suis pti
bus. fallit igitur hec argumentatio hoc nō
est decredilibus nostre fidei explicite/ igi/
tur non est de fide ⁊c. ¶ Sequitur ex pre/
missis q̃ geometria ⁊ philosophica possūt
eē ⁊ sūt philosophabilia aut geometricabi
lia. Secus de moralib⁹/quoniaz illa faci/
unt ad vnitatem ecclesie que debet esse vna
nedum vnitate sacramentorum ⁊ credibi/
lium ineuidentium/sed etiam actione ⁊ cō
uersatione pacifica in agibilibus morali/
bus naturali lege cognitis. ita q̃ vnitas ec
clesie presupponit vnitatem moralē ¶ No
ta de fide que supeminet rationi semper/si
cut oleum aque. Sic q̃ incipit fides vbi
ratio desinit/⁊ non potest tantū crescere ra
tio naturalis quin supemineat fides ei ⁊c.
¶ Item constat scōm plurimos doctores
q̃ expediuit tradere multa ad credendum
generaliter omnibus populis/quorum ali/

qua sunt euidentia doctꝫ ad deum esse. Et
hoc propter errores phoꝝ ⁊ aliorum/sicut
in proposito de preceptis moralibus que
licet sint euidentia bene dispositis in iudi-
cio rationis/tamē ex ꝯsuetudine ꝑuersa et
aliunde/multi ꝯtingunt errores/ vt stoyci
dixerunt esse opus maxime virtutis se int-
ficere/⁊ in quibusdam regionibꝫ dicunt es-
se religiosum occidere parentes senes ⁊c.
Item de multitudine vxorum de furtis ra
pinis/de adulterijs in quibꝫ errant homi-
nes/nisi ꝑ legem diuinā doceant/exemplū
posset poni in casu nostro ꝑsenti ⁊c. ¶ No
ta tamen qđ ad assentiendū catholice/cui-
cūqꝫ veritati quātūcūqꝫ sciat ꝑ exꝑientiaꝫ
vel demonstrationē/ requirit fides infusa/
que monstrat ⁊ ostendit rationem obiecta
lem credendi/ istam ꝙ deus talem veritatē
tradidit aut iussit per se immediate vel ꝑ ec
clesiam aut scripturam sacram. ¶ Nota q̄
modo nulla est noua heresis/ ⁊ ꝙ determi-
natio pape non est nisi declaratio vel adie-
ctio pene. Nota ockam libro scđo prime ꝑ
tis per totum. Nota quid est explicite de fi
de/illđ scꝫ quid vere ⁊ clare sequitur ex his
que sunt pure de fide ⁊ explicite continen-
tur in scriptura. Unde ꝙ xp̄us habuit ner-
uos non explicite sub hac forma. Simili-
ter ꝙ non omnis mulier habens capillos
rufos non potest interfici a quocunqꝫ/ sed
sequūtur euidenter ex scriptura ¶ Nota ꝙ
nulla est querela dn̄oꝝ tꝑaliū quin possit
ad conciliuꝫ deduci generale terminanda/
si reducatur ad licitum et illicitm/iuxta cō
siderationem vltimam illius sermonis/ꝓ-
sperum iter. ⁊c. ¶ Deinde notanduꝫ est ꝙ
in hoc actu plurime rationes sunt inducte
et ad declarationem secunde partis. Sed
qm̄ alibi sunt tā epilogando q̄ꝫ laciori ser-
mone deducte/istic committuntur ¶ Tan
dem reuolando ad principiuꝫ recitabatur
quemadmodum festus ad paulum se desē
dentem/dixit insanis paule/ multe te litte-
re ad insaniam cōuertunt. Non insanio. re
spondit paulus optime feste/sed veritatis.
et sobrietatis verba eloquens. De hinc cō
uersus ad agrippam credis inquit. Rex a-
grippa/prophetis/scio ꝙ credis. Sic lon
ge amplius habeo fas dicere vnicuiqꝫ vr̄m
O reuerendissime patres et domini ac do-
ctores omni sapientia et doctrina plenissi
mi/ꝙ creditis ꝓphetis. Illi aūt testimoniū
dant de decem p̄ceptis/⁊ de sequelis eoruꝫ
qđ diuina veritate fundata sunt ⁊ ad credē
dum. licet intelligātur imꝓposita. Gratias
igitur agēs qꝛ patienter vt obsecratio facta
erat/me audistis. Sit exoro merces vestra
deus/quia quid tribuam non habeo. Cre
dite vt facitis veritati/ et tempore lib era-
uit vos/⁊ in eterna tabernacula sua luce ꝑ
ducet. Prestante eo ꝑ quē veritas ⁊ gratia
facta est Jesu christo qui est deus benedi-
ctus in secula. Amen ¶ Finit.

Alius sermo eiusdē

Contra assertōnes magistri Johānis par
ui circa p̄ceptum Non occides.

O Portet hereses esse sicut dicit a-
postolus. i. corth. xi. vt qui pro-
bati sunt māifesti fiant in vobis
ꝓbati inquam per fideꝫ in intel
lectu/per caritatem in affectu/ꝑ exercitatio
nem in effectu. Prouidentia nimiruꝫ diui
ne sapiētie/que attingit a fine vsqꝫ ad finē
fortiter/suauiterqꝫ disponit oīa. sapie. viij.
non sineret mala fieri. teste aug. si non pos
set sciret et vellet inde bona elicere/ dispo-
nens finem amoris ꝑuersi ad finē finis bo
ni atqꝫ gloriosi/quod vidit apl'us dum ait:
Scimus quoniaꝫ diligentibꝫ deū om nia
cooperantur in bonū. Et sic omnia inquit
Gr vido kartusiēs vt etiā aliena mala imo
et ꝓpria dum ex peccato consurgit quis hu
milior ¶ Fit aūt hic ex heresibus hoc salu-
bre quatenus sicut corde creditur ad iusti-
ciam/ita fiat ore cōfessio ad salutē. ad Ro.
x. profitendo scꝫ fidem suam extrinsecus/
quod cadit sub precepto obligante ad sem
per nō pro semper/nisi casibus certis/ qui
possunt ad presens quattuor nominari.
Unus est coram infidelibus ⁊ tyrannis si
cut tempore martirū. Alter coram perfidis
hereticis vt tempore doctoꝝ. Tertius ad
testificandū vel respondendū sicut fit corā
indicibus. Quartus doctrinaliter et iudi-
cialiter erudiendū sicut fit a prelatis et do-
ctoribus. In casu primo exercetur patien
tia vti hymnus loquitur/ In secundo sapi
entia ⁊ plerumq̄ꝫ constantia/iuxta dictum
augustini. In tertio meritum acquiritur/
vt dum petrus respondit/tu es christus fi-
lius dei viui/dicit glosa ꝙ fuit hoc ad meri
tum. In quarto doctrinale ⁊ pastorale offi
cium exercetur. Jo. x. ⁊ Mathei. vltimo et
Malachie. ij. ⁊ petri iij. ⁊c. Ex qua distin-
ctione protinus elicitur/ ꝙ quia professio

fidei fit extrinsecus ad salutem ne dum ore sed etiam gestu vel opere vt assistendo confitentibus vel docentibꝫ veritatē. Illi patres reuerēdissimi ⁊ ceteri qui pridie remāserunt cum alijs assistentibꝫ/quicꝫ nunc remanent vel assistunt/collaudandi sunt/tā q̄ꝫ beati qui audiunt verbum dei/sit eorum merces copiosa deus/quia quid retribuaꝫ non habeo. Qui ex deo est/ inquit xp̄s/ v̄ba dei audit. Timendum est quod sequitur refugiētibꝫ ꝓpterea non auditis quia ex deo non estis Sed reprimo. ¶ Cohortor autem per illud apl'i in epl'a dominice currentis originaliter ad ephe.ij. Nolite fieri imprudentes sed intelligentes que sit voluntas dei/vt dicamus ei/ fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ in terra quod vtiqꝫ prohibet fieri triplex sapiētia terrena/animalis/diabolica. Elicitur preterea/ q̄ si quis voluerit testimonium sue fidei palam dicere/q̄s quis ille fuerit presertim eruditus/audientia sibi publica dari debet/ meretur insup̄dum refugit esse doctor nocturnus ⁊ in angulis/aliter q̄ꝫ nicodemus qui venit ad deum nocte. Trepidos nēpe ⁊ obscuros sue fidei professores arguit xp̄s/dicens que in tenebris audistis predicate super tecta/q̄ qui me erubuerit Luc̄.ix.et sermones meos/⁊ filius hominis erubescet eum coram angelis dei. Itaqꝫ sit fides vniuscuiusqꝫ in ore sit in oculis/sit in fronte. ¶ Ex quibꝰ ita prelocutis protinus eliceretur veritas duplicis vltime partis nostre conclusiōis q̄drimembris alias posite que talis est.

¶ Nouem assertiones cum suis reprobationibus iudicialiter nunciate spectant ad fidem etiam explicite. Et sunt prout in scedula continētur rationabiliter qualificate Potuerunt insuper per doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. Sunt deniqꝫ per hoc sacruꝫ concilium vel per sedem apostolicam d̄ necessitate salutis reprobande ⁊ hoc vere vel interpretatiue ¶ Ad elucidatōeꝫ ponebatur casus longus/ dans intellectum de a ⁊ b vasallis C regis. Additus est casus breuis iste/quilibet tyrānus ⁊c̄. ꝓposite sunt q̄tuor cōclusiones/rñsum est per conclusionem hanc quadrimēbrem tam firmiter in sermone q̄ꝫ certitudinaliter apud me est in corde/quia quod scimus loquimur ⁊ credidi propter quod locutus sum. Nam ⁊ vbi intenderis/ait iulius cesar ingeniuꝫ valet. Nemo aūt facere metuit s̄m vegetiū quod optime didicisse cognoscit. Vis bene loq̄ dixit socrates/nil loquere nisi quod bñ didiceris.

Et quidē prima pars cōclusionis sufficienter probata ex pluribꝫ forte verbis q̄ꝫ necesse fuit eruditis in theologicis sermonibꝫ/ sed fortassis non pluribꝫ quā oportuerat pro nō eruditis. Itaqꝫ deducta est hec pars ex q̄druplici radice. Ex fidei descriptione que est habitus certus ⁊ verus per auditum verbi dei acquisitus. Ro.x.⁊ Heb.ix. Cuius fidei obiectum est propositio credenda. vel collectio pluriuꝫ ac omniū credendorū/sicut accipit athanasius in hoc simbolo. Quicūqꝫ vult ⁊c̄. Al's fidei acceptiones reitio nisi pro quanto fides infusa requiritur ad credenduꝫ catholice. ¶ Dehinc scripture sacre testificatione quoniā omnia in sacris scripturis biblie contenta/formaliter vel sn̄ialiter ⁊ in effectum. Et per cōsequens decem precepta sunt de fide/quoniā cū opposita assertōe ꝑtinaci non stat fides. vnde gratianus ius naturale est quod in lege ⁊ in euangelio cōtinetur/quo quisqꝫ iubetur facere quod sibi vult fieri/ ⁊ ꝓhibetur inferre q̄d sibi nolit fieri. Dehinc ex ecclesie obseruatione/ que damnat vt hereses nedū illa que ꝯtrariantur articulis speculatiuis nostre fidei/ vt ista deus est/verūetiam ꝯtrariant̄ principijs ⁊ dictaminibꝫ practicis/vt q̄ deꝰ est diligendus sup̄ omnia ⁊ proximus sic̄ nos In quibus duobus tota lex pendet ⁊ prophete/que vtiqꝫ lex est fides nostra vel d̄ fide. Unde in scripturis sacris augustino teste quicquid alibi noxiuꝫ est dānatur. Deniqꝫ ex heresis descriptione quā Hieronimus dicit esse dogma falsum fidei orthodoxe cōtrarium. Et illic habita est distinctio q̄ quedā sunt pure de fide sub quadruplici gradu/quedam pertinent ad fidem ⁊ opposita sapiunt heresim/quedam sūt impertinentia/quia non apparet quod repugnant vel sequantur ad fidem. Inferebatur hoc corollarium q̄ hec ꝯsequentia impossibilis est ⁊ hereticalis/decem precepta legis sunt euidentia in lumine naturali/ergo non spectant ad articulos fidei/ nec ex eis deducuntur. Exhinc rationabilit̄ motus fuit reuerendissimus magister petrus de versa. exhibere scedulam quam tradidit alij vero dicūt/volūt quibusdā hereticare/

videāt ne ex erroribꝫ se inuoluāt ꝛc.

P Ceterum ꝑ scd̄e partis deductione sunt inducte contra primā assertionem licitū est vnicuiq; ꝛc. Ratōes in triplici quaternario ꝛc. Fundat̄ prima sup̄ hui⁹ aduerbij saigue. Maxime iam p̄sertim iaꝫ specialiter/ gallici me sinernit̄ q̄ p̄supponūt veritatē illius qd̄ p̄cedit. Altera sup̄ hoc cōplexo absq; mandato quocūq; vel p̄cepto deducendo ad ꝯtradictionē/ quia lex dei mandatū est ꝛc. Tertia sup̄ intellectu plano ac resoluto hui⁹ p̄cepti Non occides scꝫ hominē ꝓpria voluntate. Sed vel iubente deo ꝑ reuelationē/ vel ꝑ publice admīstrationis admissionē. Math. xxv et. xxvi. Omnes qui gladiū acceperint ꝛc. Glosa ꝓpria auctoritate ꝛc. Unde lex occidit ꝛ nō homo Mihi vindictā ꝛc. Quarta sup̄ defectu iurisdictionis vl' iudiciarie potestatis in occidente tyrānū sicut ponit assertio. Quis es qui iudicas alienum seruum ꝛc. Ad Ro. ij. ¶ Fundatur prima ratio scd̄i quaternarij sup̄ ꝯdēnatione triū articuloꝝ husꝝ ꝛ ꝛ vicleff/ de p̄dicantibꝫ absq; missione/ de popularibꝫ corrigentibꝫ ad libitum dn̄os/ ꝛ dn̄is bona ecclesiasticarum rapientibꝫ ꝛc. quoniā occisor in casu assertionis ꝛ peius facit quā in his casibꝫ tribꝫ fiat. Fundabat̄ altera sup̄ omni policia vera vel p̄tensa/ vt pueroꝝ sub magistro/ ꝛ inter se vt latronum vel paganorum/ īmo vt demonuꝫ pro statu presenti. Math. xx. vt omniū bonorum quibꝫ omnia ordinate fiunt. Est aūt ordo parium dispariūq; reruꝫ vnicuiq; ius suum tribuens iniqua non vsurpans. Tertia super ꝯpatione tyrannidis ad heresim ꝛ alia vicia deteriora propt̄ que nō veniunt homines passim occidendi ꝛ quomodolibet ꝛ absq; mādato. Quarta ꝛ octaua in ordine super cōpatione non habentis auctoritatē iudiciariā ad habentem/ sicut est rex/ qui quideꝫ rex non possit sine iuris ordine non monitū non vocatuꝫ non conuictū interficere/ quātominus ergo censendus est dare auctoritatem implicitam vel interp̄tatiuam altera cui nō mandatum est/ īmo legibus regis prohibitum. Pro his loquitur festus Act. xxv. Et nicodemus. xvij. ꝛ in lege. Quod iustum est iuste exequeris. ¶ Demū prima ratio tercij quaternarij fundabat̄ super multiplici notorietate iuris aut facti/ que requirebatur pro qualibet circūstantia seu clausula huius assertionis/ vt q̄ notarium esset talem machinari ꝛc. quoniā ex incertis nullo pacto potest certa mors inferri. Et si non potest quis occidi ad testimoniū vnius quātominus nulli⁹. Altera qd̄ hec assertio quātūcūq; circūstantionata nō potest habere veritatem de priuata ꝑsona extra casum diuine reuelationis notorie/ vel casum ineuitabilis necessitatis sicut ex rationibꝫ aduersariorum/ quas quidē pridem vidimus satis constat. Nec tamen casus iste necessitatis semp̄ excusaret. Fūdabatur vndecima ratio exaggerando qd̄ hec assertio se pre iudicialem oñdit ad omne genus hominum actiue ꝛ passiue licet cōtracte poni videat̄. Extendit se ad papā/ ad ep̄os/ ad abbates ad principes/ ad patres/ ad maritos/ ad sacerdotes/ clericos/ populares/ ꝛ ad omnes in cōmuni/ patet ꝯsideranti q̄ cuilibet tali dici potest. Tu es tyrānus vel machinabaris in mortē dn̄i tui. Postremo ꝑ quarta ratione. xij. in ordine ꝛ vltima/ fiebat epilogus sic arguendo. Contradictoria hui⁹ assertionis que est ꝑticularis vel singularis negatiua est vera ꝛ katholica/ igit̄ ista ē falsa ꝛ nō catholica ꝛ ꝯñter heretica/ qd̄ tenet ꝑ legē ꝯtradictoriaꝫ/ ꝛ ꝑ dicta aristo. et dioni. qd̄ verū ꝛ bonuꝫ sunt ex omnibꝫ circūstantijs/ falsum aūt ꝛ malū ex vnica/ añs est manifestū in multis casibꝫ/ vt dum occidens nō habebit sufficientē notarietatē vt procedat ad certā mortē nō moniti nō conuicti ꝛc. vel dū potest seruare iuramētū fidelitatis/ vel est sacerdos. Et ꝓuideri pōt regi ꝑ alterū vel alio mō ꝛc. Exclamabit hic aliquis ꝛ dicet ponim⁹ casum necessitatis extreme. ponim⁹ qd̄ oīa sunt notoria q̄ preponūtur. Rñsio. Quod hic non inuestigo qd̄ alij dicāt. sed quid ponit assertio/ ꝛ in q̄bus termīs se regulat. Replicabit alter dicens trūcata est assertio. Rñsio q̄ nec hoc pronūc inquirit̄ q̄uis nō desint testes hic etiā p̄ñtes om̄i exceptione maiores q̄ nihil trūcatū est ꝛc. Sup̄sūt auctoritates sāctoꝝ. sup̄est multitudo exēploꝝ ꝛ historiarū. ¶ Sed interim discurram⁹ ꝑ alias octo assertōes ꝛ ad hec inducēda postmodū. ponit itaq; scd̄a assertio sic/ leges natural' moralis ꝛ diuina auctorisant vnūquēq; subditū de occidēdo vel occidi faciēdo dictū tyrānū/ dānat̄ vt erronea in fide ac moribꝫ ꝛ legibꝫ naturali morali ꝛ diuine in iuriosa. Deducit̄ hec ꝯdēnatō ex radice q̄druplici

imo qd̄ est insana ⁊ sacrilega. Prima qꝛ leges diuina naturalis ⁊ humana ꝓhibēt explicite ⁊ exp̄sse qd̄ nemo accipiat sibi honorē iudiciariā vel dñandi ius in iurisdictionem/sed qui vocat̄ sicut aaron patet in epistola ad hebreos. Non igit̄ auctorisant nō vocatum alioquin sed sup̄ma lex scꝫ dissensionis deus in quo esset. Est ⁊ ꝯtra apl'm. Nec daret vnicuiq; qd̄ falsum est/⁊ sic esset summa ꝑuersio modi speciei ⁊ ordinis/dicit lex/iudicioꝝ vigor iuris publici tutela in medio ꝯstituta est ne quis de aliquo q̄ntūcūq; sceleribꝫ implicito assumere valeat vltionē. Hec est etiaꝫ lex pueroꝝ. Nota de bruto cur filiū occidit. Qui inscio principe/inquit lex/bellū gerit reus est lese maiestatis. Altera radix ē quoniā leges diuina naturalis ⁊ humana ꝓhibent ne idē sit erga alterū pars iudex ⁊ testis quod soli deo propriū videt̄. Unde duꝫ ex officio ꝓcedit iudex ꝯtra errores qui sunt sicut leges lese maiestatis pars rea ꝯstituit̄ promouēs vel instigans tenens locuꝫ partis accusantis/propterea reprobari nō potest snīa iudicis in causa appellationis vel aliter ip̄o nō vocato vel audito. Amplius tertia radix ē qꝛ s̄m leges diuinā naturalē ⁊ humanā. Nēo debet ex incertis causis ⁊ cōiecturis/vel ex eis que secrete gerunt̄/sicut sunt machinationes ⁊ cogitatōnes cordis/publice puniri/p̄sertim ad mortē/qꝛ cogitationis penā nemo meret̄ quo ad forum scꝫ p̄sentis vite secus quo ad forum ꝯscie. Nemo inq̄t lex ad testimoniū vnius morieť. Demū quarta radix est qꝛ nemo vellet qd̄ a non iudice suo dānaret̄ ad mortē/p̄sertim non vocat⁹ non auditus nō monitus. Lex autē naturalis dicta est ⁊ sumpta Math. ij. Omnia quecūq; vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos eadē facite illis. vultis glosa velle debetis. ¶ Procedam⁹ ad reprobationē tertie simul ⁊ quarte assertionū/qꝛ ꝯnexe sunt ⁊ sic habent/licitū est vnicuiq; subdito honorabile ⁊ meritoriū ⁊c̄. Et dicunt in snīa q̄ quilibet tyrānus potest ⁊ debet occidit a quocūq; viliter ⁊ ꝑ insidias ⁊ quomō hoc est ꝓpria mors qua debent mori/occidere scꝫ ita eos. Assumit̄ pro reprobatōne quadruplex fundamentū primū sumit̄ ex caus̄ cōdendi decretalē illam in concilio lugdunien̄. li. vi. pro humani/quarum prima est ne quis xp̄ianus subito ⁊ impuise moriat̄ in periculū dānationis eterne/qd̄ ibi dicit̄ horrenda inhumanitas detestādaq̄ seuicia. Altera quoniā omnis potestas tribuit̄ a dño ad iusticiā rectūq; iudiciū exercēdū. Tertia quoniā hoc in xp̄ianitatis obprobriū exit. Alterū fundamentū ex reprobatione insidiarū/dum frater ꝑ mēdacia aut ꝑiuria aut ꝑ finem illicitū sicut notat thomas scd̄a scd̄e. q. de insidijs. vnde lex dicit hominē homini insidiari nefas est. Et exodi. xxi. Si quis per industriam ⁊ per insidias occiderit proximū suum/euelles eum ab altari meo vt moriatur. Constat autez q̄ insidijs de quibus fit hic mentio concurrunt frequenter hec tria/mendacium/periurium/ac finis. s. subita mors ⁊ vilis alterius cui fides data erat. vnde et si quedam possunt esse insidie iuste/non tamen iste attentis medijs ⁊ fine ⁊ non diffidatōe. Sumitur aliud fundamentū ex dictis sanctorum reprobantiū in Judith hier. ⁊ similibus mēdacia ⁊ fictiones falsas/licet in eis collaudetur zelus ad cultum dei ⁊ saluationem populi/⁊ oppositum sentire hereticū est vt deducit augu. ad premiū ⁊c̄. Demuꝫ pro quarto fundamento sumitur descriptio tyranni data ab assertione. Tyrānus est qui in republica non iure principatur vel principari conatur. Constat enim iuxta venerabilem Egidiuꝫ de roma/in suo de regimine principum/⁊ experientia loquitur/quod vix est aliquis dominus qui non tyrannus in aliquo iure vel interpretatione iudicetur. Et ita debebit actiue et passiue viriliter et insidiose per subditos interfici. Cuius falsitatem deducit oresine super quinto politicorum/vbi Aristotiles dicit q̄ boni non faciunt seditionem. S

¶ Veniamus consequenter ad quintam sextam septimam simul assertiones/que dicunt regeꝫ debere amare remunerare ⁊ glorificare talem mortem ⁊c̄. He tres simul ex incōuenienti quadruplici reprobantur. Primo quidem/quia rex teneretur amare remunerare et glorificare peccata/qui ideo positus est in vindictam malefactoꝝ. Nō enim sine causa gladium portat sicut dicit apostolus. Unde ⁊ si posset ad temp⁹ dissimulare vindictā sicut fecit dauid d̄ Joab. Nō tñ pōt absolute remittere culpaꝫ/p̄sertim in nō penitēte sed pctm̄ iustificāte palam/⁊ in eo ꝑseuerāte/in scandalū subditorum/que iustificatio neq; in Chaym/neq;

in anthiocho sceleratissimo/ neq̃ in Juda
pfido inuenta est/ quia dixerunt peccaui.
Amplius scdo quia rex p has assertiones
deducitur nedū ad peccatū mortale ꝛmit/
tendū/ sed ad heresim dum dicitur qd tene
tur tanq̃ licite laudabile ⁊ meritoriū ama
re remunerare ⁊ laudare id qd dese iniquū
est. Et quia dicente sapiente. Qualis est re
ctor ciuitatis tales ⁊ habitātes in ea/ ⁊ clau
dianus ait Regis ad exemplū totus ꝛpo
nitur orbis/ sequeretur hereticatio omniū
fere subditorꝫ. Attendant hic omnes pser/
tim domini cōmissariī/ qualiter hec mate/
ria tangit plures ⁊ magnos imo maximos
quia regem cū toto clero suo/ quib ꝛimpo
nitur nedū heresis sed qd sunt heretici/ dū
eorꝫ snia pronō catholica reprobat/ qr de/
terminare falsa doctrinā pro vera nequit
fieri sine ptinacia/ vt deducit okam quarto
prime. Rursus tertio includit hic blasphe
mia cōpatio de michaele ⁊ phinees/ quasi
michael occiderit luciferū sine mādato dei
⁊ pcepto quocūq̃. Similit ⁊ phinees ipz
zambri quorꝫ patet oppositum tam ex rōe
quā ex epl'a iude de michaele/ qui nō est au
sus inferre blasphemiam ⁊c. ⁊ de phinees
Numeri. xxv. Unde si phinees occidisset
licite sine mādato adulterū vel ydolatram
zambri/ cur nō similiter tūc ⁊ nūc alter idez
posset. Sic argueret de moyse respectu liti
gantiū. Deniq̃ notat vt ex assertione ter/
tia/ sicut etiaz res se habet/ qd hec pestifera
doctrina multiplicata est p pp'los ⁊ regna
sub epl'is ⁊ ꝓpositionib has assertiones cō
tinentib. ¶ Deducamus ꝓpterea falsitatē
octaue assertionis ad intellectū ponentis/
quoniaz si liceat vnicuiq̃ iudicare de lege
diuina/ vt de ista Non occides/ ⁊ eam int/
ptari fm epykeyam suā ⁊ ꝛpsciaz relinquen
do planū rotundū ac solidū sensum positū
per doctores sanctos epick ⁊ ꝛpscia quilibz
poterit scripturā intelligere sacraz aliter q̃
spūssanct efflagitet/ qd est hereticū fm descri
ptionē hieronimi/ Et he incōueniētie ꝛse/
quūtur. Primo q poterit quilibet interp/
tari pceptū illud Non furaberis. Sicut i
uentus est vn dogmatizans qd p nutritō
ne pueri bone indolis ad eruditōz theolo
gie vel vtilitatē reipublice/ poterit rapi pe
cunia a diuite. alij qd licebat ꝛmittere vsu
ram p subleuatōe paupeꝝ. Alij qd symo/
niā p necessitate eccl'ie. Alij qd rapinā pro
fundandis ecclesijs vel hospitalib nemo
aspiciēs ad malū ⁊c. Ampli scdo idem ar
guit de hoc pcepto Nō mechaberis. qr di/
ceret aliquis rex vel ppotēs/ sterilis ē vxor
mea/ recipiā alteram ne successione defrau
der heredis. Alter idez faciet p multiplica/
tione plis ad cultū dei. Rursus tertio ꝛtin
git hoc idē circa pceptū hoc Nō mentieris
Dentiar inquit aliquis vt saluē primuz
vel meipm a morte seu dāno seu vitupio.
Dentiar ad salutē alioꝝ corpalem vel spi
ritualez. Dentiar vt licenti pdank impij
tyrāni vel heretici/ imo ⁊ ꝛfessionē reuela/
bo ne pdank reliqui. Postremo licebit eti/
am sic parentes occidere in senectute ne lā
guēt diutius sic occidere seipm ad euitatio
nem indigentiā seruitutis vel stupri vl'cō/
tumeliā dei/ sic fuerit temp dum omnis q̃
interficiebat xpianos arbitrabat se obseq̃/
um pstare deo. Jo. xvi. ⁊c. ¶ Aduertitis ātq̃
late pateat hec ruina/ si cuilibet non fm
legē viuere sed de lege iudicare licuerit/ cō/
tra illud decretū vulgatū Eius est interpre
tari cui est condere legē ⁊ illud augu. de ve
ra religiōe dis. iiij. c. In ipis tpalib legib.
vbi dicit q dū institute sunt leges nō lice/
bit etiā iudici de eis iudicare sed fm ipas/
vū fatemur sensuz legis nō verba facere sē
sum lr'alē/ sed de sensu pniti diffiniūt nō q̃li
bet p seipo. Deniq̃ cum ex solo sensu lr'ali
scripture sumit efficax argumētū solidū/ si
lr'alis sensus scripture in aliquo falsus di/
ceret ⁊c. ¶ Tandē reprobet assertio. ix. q̃ i
scedula min dānata ē rigide i casu societa/
tis iuramēti/ heretica ē/ sacrilega ē/ pnicio
sissima ē. Primo quidē qr piuriū fm gen
suū si thome credit graui est homicidio/
qm̄ est imediaci ꝛtra deū ⁊ ꝛtra pceptum
prime tabule. Cedit insup in subuersionē
granioreē toti reipublice dū vinculū ei qd
est iuramētū/ rūpit ⁊ dissoluit. vū iuramen
tū est oīs ꝛtrouersie finis fm apl'm. Por/
ro si pdet de oēs q̃ loquūt mēdaciū/ ita q
nulla adiectōe pōt licitū fieri/ q̃d de piurio
cēsebim iudicādū. Negek rō aug. ⁊ q̃re mē
daciū nō recipit ꝛpēsatōez vt fieri licitum
possit. Rursus exēplis sacre scripture doce
mur. iiij. regū ⁊ paralipo. i fine qd sedechias
cū toto pplo iudeoꝝ iō pempt ē qr ñ tenue
rit pactū cū idolatra nabuc. seduci p sacer/
dotes dñtes qd cū ydolatre pfido ⁊ tyrāno
fed initū non tenebat ex quo erat sine fide
Exemplū aliud est de symeon ⁊ leui quib
iam maledixit pater quia fregerāt pactū cū

sichimitis initum. Exemplũ aliud apud
gẽtiles de regulo et fabricio ac multis simi
libus ꝺ quibus loquiť Tycero. iij. de offi.
Notetur quid recitet tempe hannibalis de
duob ꝛ remissis ꝑ romanos. Exemplũ de ꝑ
fidia carthagineñ. que subuertit eos/ qui
bus dictum est ꝑ quos deus iurabit ꝛ vbi.
Exemplũ de fide militũ de fide mercatorũ
de fide iohãnis regis francie/ ꝛ alioꝝ cotti
die sine numero/ ꝓstat seruasse et hodie ser
uare cõfederationes et vtra iuramẽta. Ne
dũ in ꝓiudiciũ tpale sui vel suoꝝ/ sed etiaꝫ
in ꝓiudiciũ vite ꝓprie/ qꝺ est vltimũ ꝓiudi
cioꝝ tempaliũ. Nota de lũbardis. Nota ꝺ
lothringis q̃ reducerenť captiui a suis si fu
gerẽt. Veniq̃ queritur si cõfederatus de q̃
loquitur hec nona assertio/ poterat seruare
iuramentũ suũ non occidẽdo vel occidi fa
ciendo tyrãnũ illuꝫ cũ quo iuramentũ ꝛ fe
dus habebat/ ꝛsi sic/ tenebať illud obserua
re/ cum non cederet in ꝓiudiciũ anime sue
vel salutis eterne. Si vero nõ potuerit ob
seruare cõsequetur. Primo qꝺ tenebať de
necessitate salutis tyrãnum illũ sibi cõfede
ratũ vel occidere vel occidi facere/ qꝺ imp
batum est prius/ qꝛ non erat iudex eius vt
supponitur et qꝛ iudex etiã obseruare fidez
hosti debet. Sequiť preterea qꝺ talis pre
sentiens illum esse tyrannũ/ dignuꝫ morte
cui nec seruanda fides erat ꝓm euꝫ/ iurauit
in mendacio /et in dolo malo. Vnde litte
ralis intellectus planus ꝛ grossus apꝺ om
nes istius ꝓcepti Non ꝓiurabis q̃ est oẽe
iuramentũ deliberate etlicite factũ/ tenen
dum est etiaꝫ vsq̃ ad ꝓiudiciũ mortis tem
poralis/ qm̃ plus tenetur obseruare fidem
suaꝫ que est quedã integritas et virginitas
anime q̃ corpus ꝓprium vel alienũ/ ꝛ est or
do rectus caritatis ¶ Promiseram⁹ indu
cere rationes cũ auctoritatib ꝛ et historijs/
sũmabimus illas/ plures itaq̃ cõtinentur
secũda secũde. q. v. ꝛ. q. viij in aug. ꝛ hiero.
Plures in sũma confessoꝝ sup his voca
bulis bellũ/ homicidiũ/ insidie/ periurium
Sanctus thomas ad idem scꝺa scꝺe que
stioni. lxiiij. mltis articulis et questione de
insidijs/ et questione de iuramento. Item
quegione penultima secundi. Item libro
primo capitulo. vij de regimine principuꝫ
ad regem cypri/ determinans hanc questi
onem ex intentione/ fundans se in hac au
ctoritate petri. Serui subditi estote in om
ni timore dominis nõ tantuꝫ bonis ꝛ mo
destis sed etiam discolis. Exemplificat de
multis romanoꝝ imperatoribus sub qui
bus xpiani passi fuerunt sponte/ licet eos
potuissent occidisse/ vt patet de sacra regio
ne thebeorum. Sarreburieñ. insuper qui
ab alijs distorte vel truncate allegatur facit
ꝑ dictis. libro tertio capl'o. xvi. Vbi dicit
q̃ tyranns est qui vult contra leges domi
nari. Et libro viij. capl'o. xix. tradit q̃ nul
lus quantumcumq̃ tyrannus etiã notori
us et intolerabilis interficiendus est con
tra iureiurandum/ neq̃ ꝑ venenuꝫ. Exem
plificat de dauid respectu saul. Et tandem
dat consilium simile sancto thome. Sed
addi potest q̃ ꝑ generale conciliũ possunt
tyranni iudicari vel deprimi non ꝓpria pre
sumptione. Est ad idem alexander de ha
lis diffuse tertia pte summe super hoc ꝓce
pto Non occides. Ad idez aug. libro de li
bero arbitrio. ꝛ secunda cõtra faustuꝫ. Ad
idem libro de vitijs tractatu de ira capitu
lo. xij. Ad idez leges ciuiles. Exempla sũt
in scriptura de chayn sceleratissimo de q̃
non licuit alteri vt interficeret eum. Item
de indeis qui licet xpm reputarent tyrãnũ
pessimum / noluerunt tamẽ interficere ꝓ
pria auctoritate ¶ Concludamus tamen
ex istis omnibus veritatẽ scꝺe partis con
clusionis nostre principalis/ scz qꝺ he no
uem assertiones/ rationabiliter ꝛ catholice
put in scedula cõtineť repbate sunt ꝛ qua
lificate/ ĩmo profiteoꝝ cuꝫ reuerendissimo
patre domio cardinali cameraceñ. ꝛ firmis
sime teneo ꝛ nullatenus dubito/ quod hec
doctrina est heretica ꝛc. et damnata ꝑ hoc
cõciliũ in ista. Quilibꝫ tyrãn⁹. ꝛc. Nec sup
hoc optꝫ me Judicio cõcilij tãq̃ sim dubi
us submittere/ qꝛ crederem me peccare fa
ciẽdo de fide certissima/ rẽ incertã. Habẽt
ecce criminatoꝝ qꝺ intendũt/ me ꝓfiten
tẽ qꝺ opponũt ꝛc. Eliciť ex his qꝺ nullus
a ꝓmissiõe circa materiã fidei/ repellendus
ẽ tãq̃ suspect⁹/ si dixerit hãc eẽ fidẽ suã/ quẽ
admodũ fecit idez Reuerẽdissim⁹ pr̃ dñs
Cardi. Cãmera. ꝓceptoꝝ me⁹ clarissim⁹ ad
requestã Serenissimi regis romanoꝝ
Sicꝛ ꝓfulgidũ dec⁹ canonistaꝝ ꝛ flos gra
tissimus dñs Cardinalis floreñ. Cõfestiꝫ
vt alias me ꝓsente legit has assertões ad
miratus. Et potuerunt inquit in vomere
defensoꝝ quin moꝝ fuerint aliqui contra
dictoꝝ/ adeo sibi manifestus erroꝝ vide
batur. ¶ Sequitur tandem Juramen

tum fuisse licitum de repugnando talibus erroribus. ¶ Tertia pars cõclusionis principalis.

Demõstratis itaq; duabus primis partibꝫ nostre conclusionis/ita vt non sit relictus dubitationis scrupulus/apud illos qui nolunt fieri imprudentes/ sed intelligentes que sit voluntas dei. Nam ꝛ ratio euidens ꝛ autoritas conuincens. et hoc sacrum concilium determinans multipliciter hoc credere tradunt et impellunt ꝛc. Expediamus nos breuiori sermone/de partibꝫ reliquis duabꝫ. Dicit tertia pars q̃ he nonem assertiones potuerunt p doctores ꝛ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. ¶ Stabiliamus hoc quadruplicit. Primitus in iure diuino spectat itaq; ad prelatos etiam inferiores pascere gregem pabulo doctrine Jo.x. Bonus pastor ꝛc. ꝛ Da thei vltimo docete omnes gentes ꝛc. Isaie lviij. clama ne cesses. Hieremie.xxiij. ve pastoribus ꝛc. Eze.xxxiiij. ve pastoribus isrl. Et.xxij. si speculator vidit ꝛc. Et sil'e eiusdem tertio Si dicẽte me ad ipm. Treñ.ij. ꝓhẽte tui viderunt ꝛc. Deut.xiij.ꝛ.xvi. Lõtra hereticos prima ad thim.iiij. ad Tituz iij. ad Galatas.ij.v.ꝛ.vi. Item actuũ.xx. attẽdite vobis ꝛ vniuerso gregi ꝛc. Ex quibꝫ omnibꝫ fundatuz est in scriptura sacra qõ doctores ꝛ prelati possunt ꝛ debent populum subditum in doctrina sana pascere et ne errent prouidere. Stabiliamus scõo p tem eãdem ex iure naturali ꝛ positiuo. Et naturali quidem quo pater debet erudire filios/sapiens insipientes docere/ videns cecos ducere. Caput in mẽbra influere sẽsum/ꝛ ita de reliquis similitudinibꝫ naturalibus. Ex positiuis vero iuribꝫ iudicat. extra de hereticis ca.ad abolendaz ꝛ ca.excõmunicamus. ꝛ ca.sicut. ꝛ extra de symonia licet hely.et. lxxxiij.dis.c.nil illo pastore ꝛc. Stabiliamus tertio partem hanc et approbatione hui⁹ sacri concilij p practicã eius. Collaudant enĩ condemnationes factas contra errores wyckleff/ p vniuersitates oxonien ꝛ pragen. ꝛ p ordinarios eorũdem locoꝝ/quas velut temerarias ꝛ iniq̃s reprobare debuerat si nequaq̃ eũ condemnatio talis licuisset. Inducerent sil'ia plura de prioribꝫ concilijs tam generalibus q̃ prouincialibus/etiam ante nicenũ concilium ꝛc. Stabiliamus denicꝫ quarto partem eandem ex ꝯsuetudine laudabili in diuersis diocesibꝫ p̃sertim in parisꝫ. Illic enĩ dãnati sunt articuli ꝛ dãnant quotidie per doctores sacre scripture ꝛ p epos/ ꝛ iurant baccalaurij prius q̃ legant sentẽtias/i manu cãcellarij par. q̃ si quid audierint dici ĩ fauorẽ articloꝝ parisꝫ ꝯdẽnatoꝝ/reuelabunt infra octo dies ẽpo vel cãcellario par qui erũt pro tpe. Scripsit ad hoc idẽ sacre theologie facultas in par. vniuersitate in tractatu quẽ misit ad clementẽ septimũ soluens rationes vel allegatões in oppositu sũptas ex iuribꝫ male itellectis. Cui⁹ facultatis autoritas maior est in hac pte/quam vnius glosatoꝝ/q̃ decreta sũt dicta doctorũ sanctoꝝ theologoꝝ/ que meli⁹ intelligi pñt a theologis q̃ solis iuristis sicut architecta iudicat de ceteris. ¶ Concedim⁹ tñ q̃ nulli inferiores ad papã vel ad generale cõciliũ/faciunt determiationes in fide queligent generalit omnes xpianos vt p̃cise sũt taliũ/p̃terea dicunt inferiores p̃lati causas fidei magis ventilare q̃ termiare/ q̃ reseruat autoritas supiori qui ptãtem hz vl'em diffiniẽdi ꝛ obligãdi. Qõ si dicat q̃ p̃lati inferiores ꝛ inq̃sitores q̃nq̃ sunt ignari sacraꝝ lr̃aꝝ/ sicut arguit occam/ plane ita fuerũt q̃nq̃ sũmi pontifices/ꝓterea concedim⁹ p̃latos inferiores nõ debere q̃stiones fidei iudicialit decidere/nisi ꝯcurrentibus istis causis. Prima q̃ scandalũ fuit ortuz ex aliquibꝫ assertionibꝫ in sua diocesi/q̃ ob his q̃ foris sũt nihil ad eos nisi forte req̃siti sint in fidei subsidiũ. Scõa q̃ assertões tales sunt q̃ sine p̃iculo nõ pñt diu admitti vl'tolerari nec coꝝ falsitas ignorari sen dubitari. Tertio dũ habet sufficiẽs copia doctoꝝ in sacris lr̃is ꝛ hoim sciẽtiũ discerne/re si tales assertões sunt explicite ꝯtra fidẽ ꝛ p sacrã scripturã reprobate in snia vel affectu. Possunt itaq; imo ꝛ dñt p̃lati ꝛ doctores scire multa esse ꝯtra fidẽ explicitã/q̃lia pplus nescit nisi implicite. Vũ regulariter nec papa nec generale ꝯciliũ debet facere determiatões f. dei nisi ꝯcurrãt he tres cause. Ex si dicit p̃latos ꝛ doctores posse facere de aliquibꝫ assertionibꝫ declaratões q̃ sunt ꝯtra fidẽ/ nõ tñ pñt determiare. Doc nihil est q̃ papa vel generale ꝯciliũ determinãdo de fide seclula reuelatõe spẽali/nõ faciunt aliud nisi declarare talia esse ꝏ fide nisi cum penarũ adiectione. Denicꝫ non potest allegare ꝯtra p̃latos vel doctores si

prius dānent assertões doctrinalit̄ ⁊ iudi-
cialit̄ q̄ euocēt ⁊ dānēt assertores. Exēplū
multiplex de nūmismate falso/ ⁊ de morbo
canceris ac silib᷒. Hoc insup practicatum
est in hoc sacro concilio de erroribus ⁊ vicklef
⁊ de isto quilibet tirānus ⁊c. Et in alijs cō
cilijs ⁊ de heresib᷒ ⁊ apocriphis dogmati-
bus/ sine actione dānatis. Est enī pri᷒ dā-
nare hereses q̄ dānari possint errantes/ p-
pterea puersissim᷒ ac pniciosissim᷒ est non
quidē ordo iuris sed illius confusio nolle
quōlibet tractare prius de interesse fidei q̄
discussum vel decisum fuerit de interesse p
sonali. Et hic locū h̄z dictū cristi Math.
xv. Irritū fecistis mandatū dei/ ꝓpter tradi
tiones vestras. Nūquid nō est iudiciū suf-
ficienter fundatū vbi error nūciat᷒ est/ reus
promotor/ accusans/ iudex damnans. Ad
uertant p̄lati ea que sequerent̄ incōuenien
tia passim ac libere aliqui p̄dicarent quic-
quid vellent. Nec possent corrigi nisi refe
rendo causas ad sedem ap̄licam/ vbi plerū
q̄ pauci sunt theologi/ nisi forte tales qui
pn̄t esse rei ⁊ pars audenter nō arroganter
affirmo qd̄ in dānationē nouē assertionū/
plures fuerūt magistri in theologia ac licē
ciati/ absq̄ bacc. formatis ⁊ alijs/ q̄ sunt in
hoc sacro ꝯcilio/ ⁊ trib᷒ mensib᷒ durauit eo
rum deliberatio que fiebat publice ⁊ libere
protestādo q̄ solū ad extirpatōez errorū sic
sua ꝓfessio requirit intēdebāt. Propterea
non euocata est facultas decretorū tota sic
theologi oēs vocati sunt/ qr de solo fidei in
teresse querebat̄. Addo q̄ nullus vnq̄ in-
uentus est me sciente q̄ auderet dicere q̄ as-
sertiones iste ⁊ siles eēnt vere q̄uis aliqui
diuerticula ꝯfingerent ne r̄nderent ad rem
istā. Rursus executio facta est nō p vnū aut
p duos/ sed p sedecim magistros ad hoc iu
dicialiter deputatos.

Supest declarāda quarta pars ⁊ vl-
tima dicens q̄ he assertiones no-
uem sunt p hoc sacrū conciliū vel p sedem
ap̄licam de necessitate salutis reprobāde/
⁊ hoc vere vel interp̄tatiue. Reddit̄ hec ꝑs
ꝑspicua tam ex priorib᷒ reprobationib᷒ q̄
ex ꝓbationib᷒ partis p̄cedentis. videlicȝ ex
iure diuino/ ex iure naturali ⁊ hūano. Nō
enim minus imo amplius conciliū gene-
rale obligat̄ vigilanter intendere ad extir-
patione errorū ⁊ emendationē errantium/
quā prelati inferiores vel etiam ipi secula-
res principes qui qualiter obligant̄ notuȝ
est ex priorib᷒ ⁊ scientib᷒ legem loquor. De
inde patet eadem pars ex verbis hui᷒ sacri
concilij positis in condēnationē hui᷒ asser
tionis. Quilibet tyrānus ⁊c. vbi sic dicit̄/
Precipua solicitudine volens sacrosancta
synodus ad extirpationem errorū in diuer
sis mundi partib᷒ inualescentiū procedere
sicut tenetur/ ⁊ ad hoc collecta est. Nup ac-
cepit ⁊c. Deniq̄ sumitur probatio partis
huius ex notorietate multiplicis scandali
qd̄ verisimiliter tolli nō potest nisi p deter
minationē hui᷒ sacri concilij. Scandaluȝ
vnum est inter p̄latos etiaȝ eiusdem regni
plurib᷒ diffinientib᷒ vnā alijs murmuran
tib᷒ ⁊ virtualiter reprobantib᷒ dicendo qd̄
de opinione fidem facere volunt q̄ senten-
tie parisius late p regem ⁊ vniuersitatē ap-
probate/ ac per regnum accepte/ sunt iniq̄
pridie dicebatur in publico. Reuera bene
dixit apostolus de heresi/ q̄ ipsa sicut can-
cer serpit/ quoniam ex vna iam centum ex-
orte sunt/ ita q̄ sanguis sanguineȝ tangit
Scandalum aliud est inter doctores ⁊ sco
lasticos aliquos sicut patet eorum quāuis
non expresse reprobent sentētias istas/ sed
profecto seducunt sese diffamant/ nec iura
menta custodiunt. Scandalum aliud est
et fuit multiplex ⁊ horrendum inter secula
res. Sed ve per quos/ quia non per fidei
defensores/ neq̄ per heresum reprobato-
res/ viderint ipsi qui fecerunt ⁊ faciūt ope-
re vel consilio vnde scandalum tale venit/
quia profecto non datum fuit sed acceptū
Est enim pax multa diligentibus legē do
mini/ ⁊ non est illis scandalum. Ego fidē-
ter pro me respondeo q̄ nec tam potēs suȝ
q̄ possim operari destructionem talem to-
tius cōmunitatis aut regni. Nec tam per-
uersus ⁊ neq̄ vt hoc vellem deo propicio/
et ad veritatem perscrutandam esset vigi-
lantius attendenduȝ quod importent vo-
ces tales/ vt occurreretur destructionis pi
culo si tale sit et vnde sit hec percussio/ est
inquiunt in destructionem cōmunitatis
totaliter ⁊c. Dicere habet omnis bonus ci
uis. Ecce si propter me tempestas hec orta
est/ mittite me in mare ⁊c. Sed reprimo.
¶ Cum hec ita se habeant de tantis scan
dalis/ dum sacrum hoc generale conciliuȝ
potest occurrere/ et opem ferre si dissilet/ si
ꝓcrastinet/ si in ꝑsonarū acceptōeȝ velit ha
bere fidē ihu xp̄i. Nōne iudicabit̄ in se ⁊ in
suis mēbris rep̄hensibile? Nōne de reatu

apud deum ⁊ homines arguek/cur ita quia
vnico snie diffinitiue verbo/tantis malis
occurrere potest/deuios ad se reducere ⁊ er
rantes reuocare/qō quanti meriti sit iaco/
bus ostendit. Dicunt itaq; omnes diffini
te ꝓibimus recte qō non ꝓhibitis. Faciūt
pro hac parte dicta scripture ⁊ sanctorum.
extra de hereticis ca.ij. Qui alios cum po/
test ⁊c. xxiij.q.iiij.c.ita plane. lxxxiij.dis.c.
error cui non resistit approbat.extra de ho
micidio.c.sicut dignū. Qui potuit homi/
nem liberare ⁊c. Math.xviij. de tollendis
scandalis ⁊ membris nocentib' in corpore
mystico/ac de illa lege dic ecclesie q; si eccle
siam non audierit sit tibi sicut ethnicus et
publicanus/debet etiaz ibi loqui sic vt au/
diatur/⁊ prime Petri.iij.parati semp ad sa
tisfactionē omni poscenti ⁊c. Obsecro/pe/
to ⁊ obtestor per matrē omniū beneviuen/
tium caritatem/ per illam sine qua deo ne/
mo placere potest neq; saluari fidem.s.ca/
tholicā/per beataz deniq; felicitatis spem.
Nolite fieri sicut monet aplus Imprudē/
tes/sed intelligentes que sit voluntas dei.
¶ Constat aūt quātū est ad pñs dicere ta/
lis intelligentia in quatuor ꝓsiderationib'
in quib' mox finis erit. Protestor nihilo/
minus solēniter ⁊ supposite quod mihi ñ
ꝓiudicet modestia mea/quaz hactenus te/
nui coram dñis cōmissariis ⁊ hic nolendo
quicq; dicere vel respondere circa materiā
harum.ix.assertionū preter id qō ad repro
bationē earū theologicā spectat/⁊ ad app/
tionem theologicā materiā precādo q; alte
ra pars similit se habeat/ aut si ꝓtigerit qō
fiat descensus ad psonalia qualicunq; tan
gentia vel xpianissimū regem francie/cui
legatione fungor/vel sacrā theologie facul
tatem/aut illā cui pars est vniuersitatē pa
risien.aut psonā meā/in fama/doctrina vel
aliter/dek ⁊ pateat mihi legitime defensio/
nis ⁊ rñsionis locus. Sic spero firmiter in
dño q; potētissima veritas vincet/⁊ fides ī
qua est mūdi victoria. Habet veritas simi
liter ⁊ iusticia dicente aug.quādā lucē suā/
que velut orbicularit se diffundit/⁊ termi/
natur in ymbrā/a qua luce dum quis refu
git excecak/⁊ magis ac magis in tenebrosa
dimergik. ¶ Intelligam igik que sit volū/
tas dei sub considerationib' pauccissimis.
¶ Intelligere conuenit q; hereticus est (si/
cut dicit aug.in de vtilitate credendi ⁊ ha/
betur.xxiiij.q.iij.) Qui alicui temporalis
cōmodi ⁊ maxime glorie principat q; sui
gratia/falsas ac nouas opiones vel gignit
vel sequik. Ecce qō dicit. Et nedū assenti/
ens/quoniam dubius in fide infidelis est
dum videlicet dubitat in eis que explicita
⁊ certa fide tenek credere/pfiteri/vel docere
ratione sui status scie vel gradus / ꝓterea
dixi me nō dubitare. ¶ Intelligere conue/
nit qō heresis sola nō facit de pse hereticū/
nisi dum ꝓiungik depravatio ptinax ipius
voluntatis.iuxta illud aug. Errare potero
hereticus nō ero/⁊ hic locū habet protesta
tio ac submissio ꝓditionalis/que ptinaciā
excludit. Hoc verū est in dubijs/sed in cer
tis illa inquinat potius quā saluat/⁊ ē du/
plex iniquitas ⁊c.patet in hereticis dicen/
tib' se fidē catholicā semp velle pfiteri. In
telligere ꝓuenit q; ille censendus est ptinax
qui nō dimittit errorē suū/ nec querit cau/
ta solicitudine veritatē/vel quesite ⁊ docte
nō obedit/cui ptinacie multa sunt signa si
cut enumerat okam prima pte dyalogorū
libro quarto ponit decē ⁊ nouē signa. Ego
redigo ad duodecim/inter que illud est pci
puū ⁊ pessimū/dū error defendik factis ⁊ v
bis/minis ⁊ terroribus/cantelis ⁊ ambagib'
Aliud signū est in eis qui ꝓsentiūt erranti
bus sicut dicit ad Ro.i. quāto amplius/qui
errores vel errantes defendere satagūt ma/
lis modis. ¶ Intelligere postremo ꝓuenit
q; nō licet homines ea nescire que spectāt
ad officiū ꝓriū/sicut oportet iudices cogno/
scere ea de quib' iudicare bñt/vt de homici
dijs furtis ⁊ sil'ib'. Sil'r oportet plātos ⁊ do
ctores scire ne dū implicite/sed etiā explici
te veritatē nre legis/tam ī speculabilib' q;
imagiabilib'/ q; necessarie sunt ⁊ vtiles ad
docendū ⁊ arguendū/ ad corripienduz/ad
erudienduz in iusticia/sicut dicit aplus vt
pfectus sit homo dei/ad opus bonū instru
ctus. Nihil aūt magis scire ꝓuenit ī pplo
xpiano ⁊ in omni republica/ q; q; seruanda
sunt pacta seu iuramēta ad deū ⁊ primū/et
quō nō inferēda sit iniuria ꝓxio/ psertim ī
re sibi carissima/q; est vita corpalis ⁊ spua/
lis scz aie neq; occidak nō vero iudice suo
neq; impediak per subitam mortem eterna
salus sua. Quod deniq; nō vsurpet/ quib'
nō est ꝓcessa sibi potestatē/neq; velit ē iu/
dex testis ⁊ pars/⁊ sibi ius dicere qō nefas
est. Et ita de similib' pceptis moralib' ⁊c.
¶ Hoc attendentes nolite fieri imprauden
tes sed intelligentes que sit voluntas dei/

et sicut corde creditis ad iusticiã/sic potẽs et constãs vestra fit oris confessio ad salu/rem. quatinus qui probati sunt manifesti fiant. Et pax dei que exuperat oẽm sensuz custodiat corda vra/z intelligentias vras in christo iesu dño oro/qui est deus bene/dictus in secula amen.

A

Assertiones conten

te in propositiõe defuncti magistri Johã/nis parui et forma condẽnationis earun/dẽ que facta fuit p epm parisiensem.

Licitũ est vnicuicz subdito abs/cz quocũcz pcepto vel mãdato fm leges naturalẽ/moralẽ/et di uinaz/occidere vel occidi facere quẽlibet tyrãnũ/qui p cupiditatẽ/fraudez sortilegiũ/vel malũ ingeniũ/machinak cõ/tra salutẽ corporalẽ regis sui z supioz oim pro auferẽdo sibi suã nobilissimã z altissi/mã dominationẽ. Redũ licitũ sed honora bile z meritoriũ/maxime qñ est potẽtie tã/te/cz iusticia nõ põt bono mõ fieri p supre/mũ. Erronea infide et in moribz multipli/citer scãdalosa ¶ Leges naturalis mora/lis z diuina autorizant vnũquẽcz subditũ de occidẽdo vel occidifaciẽdo dictuz tyran nũ. Erronea in fide z moribz ac legibz na/turali morali et diuine iniuriosa. ¶ Licitũ est vnicuicz subdito/honorabile z meri toriũ/occidere vel occidifacere supra noia tũ tyrannũ/proditorẽ/z infidelẽ sui regi. et supmo dño/p exploratiões et insidias. Et ꝓpria mors q̃ dñt mori tyrãni/ occidere scz eos villane. i. sine diffidatione/p optimas cautelas/exploratiões z insidias/et est licitũ dissimulare/et silere voluntatẽ suã de sic faciẽdo. Falsa/erronea et scãdalosa ¶ Jus est/ratio z equitas/cz oĩs tyrãnus occidat villane/p exploratiões z insidias/z est pro pria mors q̃ debẽt mori tyrãni z infideles. occidere scz eos villane/p bonas cautelas exploratiões z insidias. Erronea crudelis et impia. ¶ Ille q occidit vel occidi facit tyrãnũ supra noiatũ modis pdictis/ nõ de bet de aliq̃ repbendi/et rex nõ debet solũ es se ꝓtẽtus/sed debet hre factũ acceptabile z auctorisare quantũ opus vel necessitas es set. Erronea in fide et moribz ac regie dña/tioni iniuriosa ¶ Rex debet premiare vel remunerare illũ q occidit/mõ qui dictꝰ est vel occidi facit tyrannũ supra nomiatũ. in tribus rebz scz in opibz/honoribus/et diui tijs/ Exemplo remunerationũ factarum. sancto michaeli archangelo/pro expulsiõe luciferi a regno paradisi/et nobili hoĩ phi/nees p occisione ducz zambri/ Erronea in fidez moribus scãdalosa ac regie domina/tioni iniuriosa. ¶ Rex debet plus amare cz prius/illum qui occidit vel occidi facit tyrannũ supra noiatũ/modis supra dictis et debet facere pdicari suã fidẽ z bonã fide litatẽ suã per regnum suum/ et extra facere publicari p lras in modũ epl'e z aliter. Er ronea in fide z moribz scandalosa ac regie dñationi iniuriosa/zc. ¶ Litera occidit spũs aũt viuificat/hoc est dicere cz semper sensum lralem seruare in sacra scriptura est occidere aiam suã. Expositio distorta z er/ronea ¶ In casu societatis/iuramẽtis/p missiõis seu confederatõis facta ab vno milite ad alterũ/quocũcz mõ illud fiat aut fieri possit. Si cõtingat qõ illud vertatur in preiudiciũ vnius pmittentiũ /ad confe derationẽ spõse sue/aut suoz liberoz /ipe de nullo tenek eas obseruare/hoc pbak ex ordine caritatis quo quilibet tenek seipsuz plus diligere/vxorẽ/et liberos/ Falsa erro nea sediciosa et ad periuria viam prebens ¶ Pro declaratiõe prime assertiõis/place at attẽdere qõ cum bonũ et similiter veruz sint ex oĩbus circũstantijs vt dicit Ambro sius. si deficit vna circũstantia/ propositio vniuersalis reddik falsa. Requirunk autez multe circũstantie si pdicta propositio de/beat reddi vera/ Prima circũstantia requi ritur ad verificationẽ eius cz ille de quo lo quik sit notorie tyrannus talis sicut descri/bik/et hoc notorietate iuris vel facti/ Alio quin quilibet fingere posset de quolibz qõ esset tyrãnus. Vbi notek quid sit notoriuz iuris/qz si reus ꝓfitek in iudicio/vel pferk sentẽtia cõtra eũ/ Et quid est notoriũ facti quod scz nulla põt excusatiõe negari. qz sic semp euenit ex talibus argumẽtis. Vnde nõ est procedendũ ad certã mortẽ ex incer/tis z leuibz cõiecturis/vel suspicatiõibz nõ probatis. Itẽ requirik cz sit notoriũ talem de quo loquik/nõ posse cõprimi p supiorez suũ/et hoc notorietate iuris vel facti/ vt pri us/alioqn quilibet possit fingere vt prius et ita periret omnis pollicia et dñatiõis au torizas/et in regno/z in ciuitate. et gene ra liter in omni societate. Itẽ requirik qõ nõ sit pbabile talẽ de quo loquik posse occidi per aliũ eque bene. Alioquin mille z mille

B

deberēt concurrere ad occisionē vnius tyranni sine lege et ordine/ex quo ponit assertio cum suis corollarijs q̄ a quolibet debz talis tyrannus occidi. Item requiritur q̄ non sit probabile quod expediat tolerare talem tirannū. Ne deterior exitus proueniat/alioquin periret consilium christi de nō eradicandis zizanijs. Itē requiritur q̄ nō sit probabile talē tirannuz esse faciliter corrigibilē/vel q̄ possit aliter cōprimi. cū facilitate maiori alioquin nō daretur locꝰ correctioni et timori domini. Itez requiritur quod non fiat occisio talis tiranni insidiose/et subito cum certo detrimento anie sue vbi potest aliter fieri/prout requiritur vtilitas reipublice/et anime salus quoniam in hoc fundatur/decretalis pro humani/de assessinis. Itē requiritur q̄ ad occisionez talis tiranni nō assumant media de se mala/vt sunt ficte confederatiōes/imo execrationes/et falsa iuramenta ꝛ mēdacia/quoniam non sunt facienda mala vt eueniant bona ꝓm apostolū. Et quia simulata equitas non est equitas. sed duplex iniquitas/quia iniquitas ꝛ simulatio. Pro hac est illud quod iustum est iuste exequeris Item Item requiritur conformiter ad preceden tia circūstantia quod bono animo fiat hec occisio. Non ex vidicta vel rancore vl' ambitione/sed intuitu legis diuine ꝛ ciuilis/ac pro rei cōmunis vtilitate/ cum omibus circūstantijs alijs moralibus/quādo ꝛ vbi oportet. Ratio est sicut ad p̄cedentē/ vnde non debet occidi p sacerdotem / in loco sacro ꝛc. ¶ Sed quare non opposite sunt conditiones p̄misse ad assertionē illaz. Respondetur quod subsumptio in minori habuit instantias p qualibet circūstantia requisita ī morte domini aurelianēsis. ymo etiā si p̄dicte conditiones oēs concurrerēt quod scilicet aliquis notorie esset tirānus et incorrigibilis p superiorē /ꝛ intollerabilis p subditos/ Nihilominꝰ stans thomas in suo regimine principū ad regem cipri/ et magister Nicolaus orefineni/translatione sua circa principium quinti pollitico rū. et alioq̄ plures dicūt et deducūt ex intētione. q̄ talis tirannus magis est iudicio dei reseruandus. quam p priuatam autoritatem vel seditionē occidēdus videantur eorum responsiones. Constat autem q̄ in hac parte magis credēdum est catholicis doctoribus. q̄ philosophis infidelibus. si forsan aliter sentiunt in factis vel in scripts/quēadmodum iudicabunt esse opus fortitudinis semetip̄m occidere / et multa similia que lex christiana condēnat. Attendatur q̄ vltra p̄dictos errores/sunt alij plures istorū occasione seminati/plus q̄ septuaginta quoq̄ reprobatio nō est iudicialiter facta/sed doctrinaliter annotata ꝛc.

¶ Sequitur calus breuis sententie/late parisius contra ꝓpositionē magistri Jobānis parui/quā intitulauit iustificationē ducis Burgundie ꝛc.

Resuppositis circumstantijs mortis improuise ludouici ducis aurelanen. fratris vnici regis francie/et ꝓfederatōibus cum eo p iohannē ducē Burgundie iuratis/ꝛ alijs q̄ sunt notoria in facto/proponere publice ꝛ asserere ac defendere/q̄ hec mors fuit iuste facta/ꝛ p bono regis et regni francie/et q̄ eaz rex debebat habere gratā/et laudatā / ac remuneratiōe dignam/est scādalose et pernicioſissime errare in fide ꝛ moribꝫ/et specialiter ꝓtra hec duo p̄cepta/ Non occides scz absq̄ autoritate iudiciario/ Et illud nō piurabis Vbi omne iuramentū. Jubet obseruari qd nō vergit in detrimentū aīe/ et cōtra illud exo. xxi. Si quis p industriā occiderit primuz snū ꝛ p insidias/ab altari meo euelles eum vt moriat/et ꝓtra illud. xxiij. q. v. ca. Nō occides. Qd sumit ab Augustino libro de ciuitate dei. vbi dicit. Dis igit exceptis q̄s vel lex iusta generaliter/vel spūssanctꝰ Justicie deꝰ specialiter iubet occidi/quisquis hoim vel seip̄m vel quēlibet occiderit /homicidij crimie innectit. Et. xxij. q. viij. ca. Quicūq̄. /quod sumit ab eodē augu. eodē libro. vbi dicit qui sine publica aliq̄ ministratiōe malificum/furere/sacrilegum adulterū/et piurū vel quēlibet criminosuz interfecerit/aut trucidauerit/vel mēbꝫ debilitauerit velut homicida iudicabit/ et tāto acriꝰ quāto nō sibi a deo ꝓcessaz ptātem abusiue vsurpare nō timuit/ Est deniq̄ cōtra rationē cōdēdi decretalē illā p hūani de homicidio libro. vi. editā ī Cōcilio lugdunēsi. vbi ꝓtra interfectores p assessinos ponit penā excōicatiōis ꝛ depositionis. a dignitate honore ordine ꝛ bnficio ipo facto Et q̄ q̄cunq̄ talis fuerit. a toto xpiano populo ppetuo diffidatꝰ ē. sic q̄ postq̄ pba/

bilibus constiterit argumētis aliquod sce/
lus tam execrabile cōmisisse. nullate⁹ alia
excōmunicatiōis vel depositiōis vel diffi/
derationis aduersus eū sniā reqrīt. ¶ Se
quit cōclusio quaz eps parisien. misit non
nullis doctoribz z magistris ī theologia al
me vniuersitatis parisien. cū suis reproba
tionibz in die veneris. septima decēbrīs an/
ni. 1413. ad reddendū deliberatiōez suā die
mercurij. xiij. sequētibz. in forma q̄ seqt zc
Ex parte dñi epi parisien. z inq̄sitoris z cō
cilij fidei solēnissime ꝯgregati. magistri re
ferēdi mittit vob scedula. ꝯtinēs assertōes
aliq̄s cū suis reprobatiōibz. quare requiri
mus vos sub penis iuris/ vt detis delibe/
rationē vr̄am publice ī scriptis vel verbo/
tenus. Si huiusmodi assertiōes ex quibz
ortū est notorie scandalū/sicut notet ꝯciliū
fidei/sint erronee z taliter condēnande. vt
cōsequēter pcedere valeam⁹ sicut ordo iu
ris postulat/etꝫ infra diē mercurij. xiij. hu
ius mēsis decēbris zc. Quilibet tyrān⁹ po
test z debet licite z pmeritorium occidi/a q̄
cunq̄z suo vasallo aut subdito/z p quēcūq̄z
modū maxime p insidias z p flaterias. Nō
obstāte q̄cunq̄z iuramēto aut ꝯfederatiōe
facta apud eū. nō expectādo sniam aut mā
datū iudicis cuiuscunq̄z.

Sequit reprobatio hui⁹ cōclusiōis
in forma ¶ Hec assertio sic gene/
raliter posita. z fm acceptionē huius voca
buli tyrānus. est error in nr̄a fide. z doctri
na bonoꝝ moꝝ z est ꝯtra p̄ceptū dei. Non
occides. glo. ꝓria aucte Et ꝯtra ꝫ q̄ dicit
dñs nr̄. Omes q̄ gladiū accepit. glo. ꝓria
aucte. gladio pibūt Itē hec assertio vergit
in subuersionē tot⁹ reipublice. z vniuscu/
iusq̄z regis aut p̄ncipis. Itē dat viā z licēti
am ad plura alia mala/et ad fraudes z vio
latiōes fidei z iuramēti. z ad pditiōes/z ge
neraliter ad oēm inobedientiā subiecti ad
dñm suū. et ad oēm infidelitatē z diffiden/
tiā vni⁹ ad altez. et cōsequēter ad eternam
dānationē. Itē ille qui affirmat obstinate
talē errorē z alios q̄ inde sequunt est hereti
cus/et tanq̄z hereticus debet puniri etiam
post suā mortē Notet ī decret. xxiij. q. v. zc

Sequit tenor scedule ex pte epi pa/
risien. z inq̄sitoris p̄fatis doctori/
bus z magistr. anno predicto die
mercurij. septīa februarij trāsmisse ¶ Ma
gistri reuerēdi/mittit vob scedula ꝯtinens
assertiones aliq̄s. extractas p deputatos
ad hoc. ordinatos p nos ex deliberatiōe cō
cilij fidei. ex quaternis pluribz ꝓpositiōibz
magistri Johānis gui/quā ipe vocat iusti
ficationē dñi burgundie. reqrētes vos ī fa
uorē fidei/ vt die lune. prima de mane com
pareatis in camera nr̄a epali/ ad dandum
nob salubre ꝯsiliū supra pdictis assertioni
bus an sint erronee z rationabiliter condē
nāde/ vt ꝯsequēter pcedere valeam⁹ sic ord/
do iuris postulat zc. ¶ Pretēdūt aliq̄ de/
fensores doctrine hereticalis nouē assertio
nū condēnationē eaꝝ/quā directe nō pnt/
per indirectū impedire. Turbaret inquit
pacē sctāz z diuisiōes induceret illa damna
tio. Sed respōdet in oppositū/primo. qz
doctrina hec radix est diuisionū/q̄ remanē
te nō succisa magis ac magis diuisiones
pullulabūt. Secūdo qz doctrina hec pesti
fera tollit z eneruat oēm pacē stabilitatem
dū homicidia insidias z piuria fouet/sicut
patet intuēti/pstim in nona. vbi dicitur
qō nullus iurās tenet seruare iuramētū in
suū p̄iudiciū/vtrozis vl liberoꝝ. Tertio qz
materiā hāciā in cōtradictiōe posita solen
niter ī hoc sacro ꝯcilio nō cōdēnare/ est cā
patēter approbare Juxta illō canonis Er
ror cui nō resistit approbat. Attēto q̄ hec
materia moralis sub probabilitate relinq̄
nō pōt/qz sub probabilitate nō sunt hoīes
occidēdi/neq̄z insidiādū ē neq̄z piurādum
Quarto qz sic ꝯsueuerūt heretici/postq̄z ef
fuderūt venenū suoꝝ erroꝝ dicere/ Ecce si
valeamus ne turbem⁹ pacē/ sicut patuit ī
arrio z fautoribus ei⁹. sic in proposito. qz
defensores aliq̄ hui⁹ doctrine mortifere p
sequunt assidue verbis z factis impugna
tores eius. tā iudicialiter ī facto p̄tense ap/
pellatiōis quā pseqūt corā dño Cardinali
de vrsinis/quā extraiudicialiter/ mirz mo/
dis. Et attēdat q̄ non pōt dici iniuria ma
ior vni xp̄iano. pstim plato vel principi
vel pfessori/seu cōsiliario p̄ncipū/q̄z q̄ su/
scitabit diuisiōes z guerras si fidei materia
discutiat atq̄z terminet. Illi porro dicendi
sunt sediciosi vel scodalosi/q̄ doctrinas scā
dalosas semināt. nā q̄ iā pestifere semīatas
z nimis prochdolor adultas/eradicare cō/
tendūt. sciētes q̄ a speculatore silēte. pere/
untiū sanguis exquirit. Deniq̄z fidei veri
tas vbi dicet si in generali cōcilio subticen
da cēset. Nō ne grego. ait vtili⁹ nasci scāda
lū pmittit/q̄z veritas deseratur. Qualis tan/
dē crudelior impietas q̄z errātibz ī via mo/

rum. nolle petitū tramitē ostēdere veritatꝫ
Alio modo querūt euasionē aliqui dicen-
tes ꝙ ille assertōes pñt exponi rationabili
ter/addēdo glosas aliq̄s/sicut exponunt ꝓ
positiōes morales de sacra scriptura/ vt il-
la maleficos nō patieris viuere/q̄ genera-
liter intellecta esset falsa. Addūt ꝑ regl'a qđ
nulla ꝓpositio dānanda est/q̄ pōt trahi ad
bonū sensum. Sed illa respōsio cū sua ad
ditione ꝑniciosissima est/ꝛ ꝯtra oēm eccle
siasticū ritū/qꝛ sic fundabāt se heretici/pro
ut vidimus in ꝛ vicklef et huss/qui dum vꝛ
gebātur/confugiebāt ad glosas Unde pro
positiōes vniuersales de sacra pagina pñt
et debēt aliter exponi/q̄ꝫ ꝓpositiōes mgr̄i
Johannis parui/primo qꝛ scriptura sacra
exponit suas regulas ꝑ semetipas ſm di-
uersos passus scripture ꝛ iuxta sacros do-
ctores. Nō sic aūt inuenit qđ magister Jo
hannes parui se exposuerit/imo potiꝰ op-
positū ꝯsiderādo causas dicēdi Secunda
qꝛ scripture sacre debet talis reuerentia/ꝙ
non licet eā esse falsam in aliquo sensu lr̄ali
Non sic est de propositione predicti parui
vel alterius doctoris ꝛc. ¶ Finit

E **Sequitur declara-**
tio veritatū que credende sunt de necessita
te salutis edita per eundem dominum can
cellarium parisiensem.

Declaratio cōpendiosa/q̄ ve-
ritates sint de necessitate salu
tis credende. que de sola pro
babilitate tenēde. que de pie
tate fidei reputande. et q̄ sint
impertinētes iudicāde. Et h̄
sub distinctione vel gradu sextuplici. qui
ad quaternariū reducit. Pro solutōe dubi
tatiōis. q̄ nuꝑ mouebat̄ i sermone de nati-
uitate btē virgīs marie ꝯsideratiōe secūda

¶ Primus gradus

¶ Primus gradus veritatū credendarum
est canon totiꝰ scripture sacre ꝛ singuloꝝ q̄
in ea lr̄aliter asserta sūt. Sic videlicet ꝙ nō
stat cū fide vt aliq̄s dissentiat ꝑtinacit̄. ali-
cui ꝯtēto in eadē scriptura. ad intellectū spi
ritussctī. q̄ est vere ꝛ ꝓprie sensus lr̄alis Si
allegatio q̄rit̄ sufficit illud Math. v. Amē
q̄ppe dico vob̄. Donec trāseat celū ꝛ terra
iota vnū aut apex nō ꝑteribit a lege donec
oīa fiāt Sequit̄ Amē dico vob̄ Celū ꝛ ter
ra trāsibūt. v̄ba aūt mea nō trāsibūt. Con-
stat aūt ꝙ canō biblie. lex est dei ꝑ reuelati-
onē habita. cuiꝰ assertiōes lr̄ales innitun-
tur huic vnico lr̄ali ꝑncipio. Om̄e reuela
tū a deo est verꝝ. ꝛ ꝙ scꝑtura sacra diuinitꝰ
est a deo reuelata. sic ꝙ in oī sua ꝑte. est ver
bū dei qđ trāsire nō pōt. facit ad hoc disti.
ix. decreti capitulis. Ego solis. Si ad sa-
cras. Et quis nesciat.

Secundus gradus

¶ Secūdus gradus veritatū ab eccl'ia de
terminataꝝ est. q̄ ab indubitata relatione
apl'oꝝ. ꝑ successionē ꝯtinuam deuenerunt
Est aūt hec eccl'ie autoritas tāta. vt diceret
Augu. Euāgelio nō crederē. nisi me auto-
ritas eccl'ie cōpelleret. Quāq̄ꝫ vicissim dici
possit. eccīe nō crederē. si non autoritas sa
cre scꝑture impelleret Et ita diuersis respe
ctibꝫ. autoritas vtraq̄ꝫ mutuo se cōfirmat.
¶ Attēdendū tñ est. ꝙ nō oīa q̄ tradit vel
tolerat eccīa publice legēda. sunt de necessi
tate salutꝫ credēda. sic patebit ex q̄nto et se-
xto gradibꝫ veritatū. sed dūta xat illa q̄ sub
diffinitiōe iudiciali tradit esse credēda. vl'
opposita reprobāda ꝯcurrēti vniuersali to
tius eccl'e ꝯsensu implicite vel explicite ve
re vel interpretatiue.

¶ Tertius gradus

¶ Tertius gradus est veritatū specialiter
aliq̄bꝫ reuelataꝝ. q̄ ab illis q̄bꝫ reuelatio fa
cta est. absq̄ꝫ vlla dubitatiōe credēde sunt.
Alioquin nō esset reuelatio. de cuiꝰ ratiōe
est vt sit certa. Ceteri vero q̄bꝫ nō est huius
modi reuelatio facta nō obligant̄ credere.
nisi ꝑ miraculū vel scripturā sacrā. ꝛ preci-
pue ꝑ ecclesiā det̄ certitudo. Sic enī iohes
baptista missionē suā oñdit ꝑ scripturā ꝓ-
phetica. Et apl's ꝓpterea ꝯtulit euāgeliū su
um qđ habuerat ꝑ reuelationē cū petro et
aliis de eccīa. nō ꝙ dubitaret de illo euan
gelio. peccasset enī. Nec dixisset etiā si an-
gelꝰ de celo aliđ vob̄ euāgelisauerit anathe
ma sit. Sꝫ idō ꝯtulit euāgelium suū. vt ap
probaret̄ ꝑ ecclesiā ad credulitatē alioꝝ. et
nō ad suā. qꝛ dixit ꝙ nihil sibi ꝯtulerūt pe-
trus ꝛ ceteri. sꝫ dextras dederūt cū cogno-
uissent gr̄am dei q̄ data erat sibi. ¶ De-
muꝫ triplex hmōi gradꝰ v̄itatū reducit̄ ad
vnū scꝫ ad v̄itates q̄ credi debēt īmediate
et explicite a deo reuelate esse.

Quartus gradus

f